

CURIERUL ADVENTIST

REVISTĂ LUNARĂ DE INFORMAȚII ȘI INSPIRAȚIE PENTRU AȘTEPTĂTORII REVENIRII DOMNULUI HRISTOS

NOIEMBRIE 2021: ÎNCREDEȚI-VĂ ÎN CUVÂNTUL PROFETIC AL LUI DUMNEZEU + PAȘTEȚI TURMA LUI DUMNEZEU! + DE LA EL ÎNVĂȚĂM + MAREA LUPȚĂ PRIN OCHII „RĂZBOIULUI DE MÂINE” + DUMNEZEU VERSUS OM + JUDECATA FINALĂ + BIRUITORII + AUTENTICITATEA ȘI ISTORICITATEA TOREI + ULTIMII MARTORI

**Conferințe biblice,
din 19 noiembrie,
de la ora 21:00**

Isus a făcut

Isus a făcut

conferințe biblice prezentate
de Biserica Adventistă de
Ziua a Șaptea din România

din **19 noiembrie**
de la ora **21:00**

LIVE

Anul XCVIII, NOIEMBRIE 2021. Publicația oficială a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România.
Apare lunar, sub coordonarea Comitetului Uniunii.

Director Balla Lorand; Redactor-șef Teodor Huțanu; Coordonator ediție limba maghiară Ernest Szász; Consultanți: Aurel Neațu, Georgel Pîrlitu, Emil Jigău, Mihai Maur, Tiberiu Nica, Robert Mandache, George Sbirnea, Ștefan Tomoiagă, Gabriel Ban; Colaboratori speciali: Romică Sirbu, Dragoș Mușat, Gelu Poenariu, Daniel Brînzan, Marius Andrei; Redactor web Marian Mihai; Lectura manuscrisului Adrian Neagu; Redactor-corector Livia Mihai; Tehnoredactor Irina Toncu; Adresa de corespondență: Curierul Adventist, str. Erou lăncu Nicolae nr. 38-38A, Voluntari, jud. Ilfov, cod 077190; E-mail curierul@adventist.ro; Website www.curieruladventist.ro; Imprimare Tipografia Viață și Sănătate, Șos. Cernica nr. 101, Pantelimon, jud. Ilfov, Tel. 021/323 00 20; Fax 021/323 00 40

ISSN 1220-6725

ÎNCREDEȚI-VĂ ÎN CUVÂNTUL PROFETIC AL LUI DUMNEZEU!¹

„Și avem cuvântul prorociei făcut și mai tare; la care bine faceți că luați aminte, ca la o lumină care strălucește într-un loc întunecos, până se va crăpa de ziuă și va răsări luceafărul de dimineață în inimile voastre. Fiindcă mai întâi de toate, să știți că nicio prorocie din Scriptură nu se tâlcuiește singură. Căci nicio prorocie n-a fost adusă prin voia omului; ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, mânați de Duhul Sfânt.”
(2 Petru 1:19-21)

Ce privilegiu să fim parte a mișcării adventiste a lui Dumnezeu pentru zilele sfârșitului, gata de a întâmpina iminenta confruntare și apropiata revenire a Domnului Isus, așa cum ne prezintă Cuvântul Său. Punctul culminant al Marii Lupte dintre Hristos și Satana este chiar în fața noastră. Ești pregătit?

Prezentul mesaj izvorăște dintr-o profundă convingere spirituală și, cu toată umilința, doresc să vi-l împărtășesc. De fapt, membrii bisericii noastre așteaptă să audă mesaje de convingere și afirmare a principiilor biblice ale mișcării noastre adventiste. Când predicați, dați un sunet clar de trâmbiță, un sunet al Cerului și al adevărului biblic pentru timpul sfârșitului. Diavolul se străduiește să aducă tot felul de idei aberante, dar noi trebuie să primim doar la Domnul Isus și la Cuvântul Său sfânt, în timp ce vestim întreita solie îngerească.

Așa cum ne spune Isaia 8:20: „«La lege și la mărturie!» Căci dacă nu vor vorbi așa, nu vor mai răsări zorile pentru poporul acesta.” Acceptați și urmați doar adevărul potrivit cu Cuvântul lui Dumnezeu! A trăi după Cuvântul Său este și mai necesar în timp ce trecem prin această ciudată și teribilă pandemie de COVID-19. Oamenii simt că se întâmplă ceva neobișnuit și se întreabă dacă sfârșitul lumii este chiar aproape, și într-adevăr este. Trăim în timpuri marcate de schimbări intense și ni s-a spus că „mișcările finale vor fi repezi” (LDE 12).

Nu am nicio îndoială că stăm în fața sfârșitului timpului. Ce ocazie minunată să fim parte a proiectului „Implicarea totală a membrilor” și să răspundem Domnului: „Da, voi merge și voi proclama întreita Ta solie îngerească cu puterea Duhului Sfânt!”

Conducători și membri ai bisericii, concentrați-vă atenția asupra Bibliei. Nu permiteți ca voci străine să arunce confuzie cu privire la punctele noastre de credință. 1 Timotei 6:3-5 ne spune: „Dacă învață cineva pe oameni învățătură deosebită și nu se ține de cuvintele sănătoase ale Domnului nostru Isus Hristos și de învățătura care duce la evlavie, este plin de mândrie și nu știe nimic: ba încă are boala cercetărilor fără rost și a certurilor de cuvinte, din care se nasc pizma, certurile, clevetirile, bănuielile rele, zadarnicele ciocniri de vorbe ale oamenilor stricați la minte, lipsiți de adevăr și care cred că evlavia este un izvor de câștig. Ferește-te de astfel de oameni.”

Stați departe de cei care răspândesc idei ciudate și aberații cu privire la adevărul biblic. Noi avem adevăruri de bază biblice, puternice, pe care Dumnezeu ni le-a încredințat de la începutul mișcării adventiste pentru a fi vestite lumii. Domnul Hristos ne spune în Apocalipsa 3:11: „Iată, Eu vin curând! Păstrează ce ai, ca nimeni să nu-ți ia cununa!” ■

Ted Wilson, președintele Conferinței Generale a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea.

¹ Mesajul integral poate fi găsit aici - <https://adventist.news/news/trust-gods-prophetic-word-in-the-coming-conflict>

CUPRINS

3 Editorial

Ted Wilson

Încredeți-vă în Cuvântul profetic al lui Dumnezeu

4 Info

Szabó László Csaba

Pașteți turma lui Dumnezeu!

5 Spiritual

Traian Aldea

Slava Domnului

8 ADRA

Willy Cotruță

De la El învățăm

10 Misiune

Erwin Kestner

Isus, Isaac și Ismael – paralele și legături nebanuite

13 Reflecții

Daniel Nițulescu

Marea luptă prin ochii „războiului de mâine”

16 Hermeneutică

Daniel Olariu

Principii de interpretare a Apocalipsei lui Daniel: Tipologia (I)

18 Spiritual

Dan Constantinescu

Cine este Pavel? (II)

20 Educație

Emanuel Sălăgean

Adevărul prezent al educației adventiste (VII) – Dumnezeu versus om

22 Doctrină

Emilian Niculescu

Documentele pe baza cărora se ține judecata finală

24 Sola Scriptura

Marius Bratu

Cantonamentul Național Sola Scriptura

25 Reflecții

Ștefan Radu

Biruitorii (II)

27 Teologie

Florin Lăiu

Autenticitatea și istoricitatea Torei (I)

30 De la inimă la inimă

Aurel Neațu

Ultimii martori

31 Pagina copiilor

Alina Chirileanu

Jocul de litere

PAȘTEȚI TURMA LUI DUMNEZEU!

Într-o zi însorită de toamnă, duminică, 26 septembrie 2021, la 10 dimineața, comunitatea adventistă din Sărmașu și-a deschis porțile cu generozitate, astfel încât liderii poporului lui Dumnezeu, colegii prezbiteri, să poată lua parte la o întâlnire de consacrare pentru misiune. La eveniment au participat pastori adventiști maghiari și prezbiteri din trei conferințe, Transilvania Sud și Nord și Conferința Banat.

Liderii bisericii au onorat întâlnirea prin prezența și slujirea lor: Barna Magyarosi, secretar al Diviziunii Inter-Europa, Zólyomi Renáta, trezorier al Uniunii Adventiste din Ungaria, Balla Lóránd, director al departamentului grupurilor etnice din cadrul Uniunii Române, Ștefan Tomoiagă, președintele Conferinței Transilvania de Nord, Gabriel Ban, președintele Conferinței Transilvania de Sud, și alți slujbași oficiali ai conferințelor.

Meditația a fost prezentată de pastorul Barna Magyarosi pe baza textelor din 1 Petru 5:2-5. A subliniat că noi suntem cu toții slujitori, suntem colegii prezbiterilor, toți pastorii suntem subpăstori ai turmei, din însărcinarea Păstorului suprem,

**PĂSTORUL ȘI
SUBPĂSTORII**
SZABÓ
LÁSZLÓ

Domnul Isus. Noi trebuie să păștem turma, care nu se poziționează nici deasupra, nici dedesubt sau lângă noi, ci turma Domnului care este „între noi”. Domnul nu ne-a chemat să ne distrăm, să ne plângem, să criticăm, să ațâțăm frații unul împotriva celuilalt, ci să pășunăm așa cum este specificat în Psalmul 23. Nu trebuie să uităm că suntem printre oameni și ei sunt printre noi.

Cuvintele rostite trebuie să ajute turma lui Dumnezeu să crească. Cuvântul predicat trebuie adaptat ca să fie un răspuns la problemele reale ale omului de astăzi. Au fost evidențiate trei contraste bazate pe Cuvânt, care ne pot motiva vocația: să avem grijă de turmă (1) nu din constrângere, ci voluntar; (2) nu din profit, ci de bunăvoie; (3) nu ca cei care conduc peste cei care le sunt încredințați, ci fiind modele turmei” (1 Petru 5:2-3).

După meditație, președinții celor două conferințe – Transilvania de Nord și Transilvania de Sud – au vorbit despre planurile și provocările viitoare. Trezorierul Uniunii Ungare a prezentat proiectele care se derulează în Ungaria și provocările cu care se confruntă.

A urmat un seminar prezentat de fratele Barna Magyarosi: „Misiunea într-o lume complet diferită.” În trecut, fundamentul societății era determinat de cultura iudeo-creștină. Deoarece cultura dominantă s-a schimbat încă din anii 1950, misiunea nu este doar o provocare de natură „tehnică”, ci și o provocare „adaptativă”. Lumea din jurul nostru are nevoie de mesajul pe care îl

propovăduim ca biserică. Cu toate acestea, pentru a ajunge la oameni acolo unde sunt, avem nevoie de metode creative.

Pe vremuri, pionierii noștri lucrau cu un spirit de rugăciune, cercetând Cuvântul, dar învățând și experimentând în același timp. Au avut puține resurse, totuși biserica a continuat să crească. Pe genunchi, în rugăciune, trebuie să venim înaintea lui Dumnezeu ca pastori și prezbiteri, astfel încât Dumnezeu să ne arate ce putem face. Trebuie să examinăm nevoile mediului înconjurător și să slujim în mod altruist semenilor, înmânându-le prețioasa noastră comoară: Evanghelia cea veșnică.

După pauza de masă, pastorul Amota Lóránt, redactor-șef, a prezentat un raport despre activitățile Speranța TV, urmat de partea finală a întâlnirii noastre, forumul condus de fratele Balla Lóránd, unde am avut ocazia să împărtășim sugestiile noastre, grijile noastre, care ne determină să ne rugăm. Deoarece anul 2021–2022 este anul slujirii personale, fratele ne-a pus la dispoziție ghidul cu 50 de proiecte de misiune.

Să ne regândim misiunea, să îngenunchem în rugăciune căutând sfatul lui Dumnezeu în Cuvântul Său, să acceptăm provocările, să ne sprijinim reciproc în misiune, să servim nevoilor semenilor noștri și să le împărtășim speranța că Isus Se va întoarce în curând și va lua cu El pe poporul Său luptător! ■

Szabó László Csaba, pastor în Conferința Transilvania de Sud

spiritual » » » » »

SLAVA DOMNULUI

Sunt anumite fenomene rare, deosebit de frumoase, pe care dorim să le vedem și pentru care facem călătorii lungi și costisitoare, de exemplu: răsăritul de soare de pe Muntele Sinai, un spectacol minunat, de o frumusețe rară. Turiștii se scoală de la 2-3 noaptea pentru a urca pe munte și a fi acolo la răsăritul soarelui. Apusul de soare din Africa este cel mai frumos, cu un spectru de culori unic și de o rară măreție. De asemenea, aurora boreală, acel joc natural de artificii, de neegalat, pentru care unii merg în zonele nordice și așteaptă zile în șir ca să poată vedea un asemenea spectacol.

Dar dincolo de toate acestea și mai presus de orice comparație este gloria Domnului nostru, culorile, luminile și sunetele care îl însoțesc, un spectacol imposibil de privit cu ochiul liber de către un muritor de rând, dar care poate fi văzut de persoanele speciale care se pregătesc pentru așa ceva.

Enoh a umblat cu Dumnezeu 300 de ani, apoi nu s-a mai văzut, a dispărut fără urmă, pentru că Dumnezeu l-a luat la Sine, în cer, în gloria Sa.

Avraam a dorit să vadă gloria Domnului, a văzut-o și s-a bucurat, atunci când un berbec a apărut, printr-o minune, ca jertfă în locul fiului său.

Moise este bărbatul care s-a apropiat cel mai mult de Dumnezeu și, ca o favoare, ca un punct suprem al umblării lui cu Dumnezeu, a cerut acest lucru: „Doamne, arată-mi, Te rog, gloria Ta!”, și Dumnezeu a făcut să treacă prin fața lui Moise cea mai mare manifestare a gloriei divine.

Toți marii bărbați ai credinței, care au experimentat o viață de colaborare și o trăire tot mai aproape de Dumnezeu, au avut o astfel de răsplătire.

Isaia a văzut gloria Domnului și s-a cutremurat, a fost pătruns de nimicnicia sa și de păcatele sale, dar a fost răsplătit cu această privilegii unică, a fost curățit cu cărbunele de pe altar și a fost învrednicit să scrie cea mai frumoasă imagine a Mântuitorului suferind, cu 700 de ani înainte de a avea loc.

**FERICIREA
SUPREMA
TRAIAN
ALDEA**

„ARATĂ-MI SLAVA
TA!” (EXODUL 33:18)

Rând pe rând, numeroși profeți: Habacuc, Zaharia, Maleahi, sau oameni ai Noului Testament, cum au fost Ștefan, Pavel, Ioan, sau cei trei ucenici de pe Muntele Transfigurării au fost martori ai aceluiasi eveniment. Au fost atât de mult marcați de acest spectacol de frumusețe și noblețe, încât au exclamat: „Doamne, este bine să fim aici. Vom face trei colibe, una pentru Tine, una pentru Moise și una pentru Ilie”, evident, ei nici nu aveau nevoie de vreun adăpost, preferau să stea în aer liber, sub cerul deschis, numai să aibă privilegiul de a fi în prezența gloriei divine.

Îmi imaginez că aceasta poate fi cea mai mare răsplătire, cel mai frumos spectacol, cea mai înaltă stare de fericire la care poate să ajungă un om. Ioan consemnează aceasta când spune: „Și vor vedea fața Lui și Numele Lui va fi pe frunțile lor” (Apocalipsa 22:4). Aceeași experiență a trăit și Pavel, despre care spune: „Cunosc un om în Hristos... care... a fost răpit în paradis și a auzit cuvinte care nu se pot spune și pe care nu-i este îngăduit unui om să le rostească. Cu un astfel de om mă voi lăuda” (2 Corinteni 12:2,4).

Vă invit să mergem pe urmele acestor bărbați și să privim din anticameră frumusețea gloriei divine! Vă invit să medităm, să studiem și să ne gândim la cea mai înaltă favoare pe care o poate avea un om, aceea de a vedea într-o zi gloria Domnului. Faceți tot efortul, puneți-vă ca țintă să ajungeți în prezența divină și să vedeți gloria Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Cel mai măreț spectacol, cea mai amplă descriere a acestuia se află în cartea Exodului, pe Muntele Sinai, acolo unde Dumnezeu a coborât pentru a transmite poporului Său Legea Sa, pentru a-i prezenta proiectul sanctuarului și a le face o demonstrație a măreției Sale. Evident, tot ceea ce s-a întâmplat la Sinai este o manifestare exterioară, o influențare vizibilă și auzibilă despre măreția divină, însă aceasta nu este tot, ci numai începutul gloriei divine. Moise, care a urcat pe munte și care a petrecut acolo mai mult de trei luni, a cerut și a avut favoarea să i se arate adevărata glorie divină. Aici, pe Sinai, ne vom opri pentru un moment să urmărim primul spectacol de glorie divine.

Curățenia corporală: Prima atitudine înainte de a participa la acest spectacol a fost curățirea corporală și păstrarea limitelor, peste care nu trebuia să se treacă: „Și Domnul a zis lui Moise: «Duce la popor și sfințește-i astăzi și mâine și pune-i să-și spele hainele. Să fie gata pentru a treia zi, căci a treia zi Domnul Se va pogori în fața întregului popor pe Muntele Sinai»” (Exodul 19:10,11).

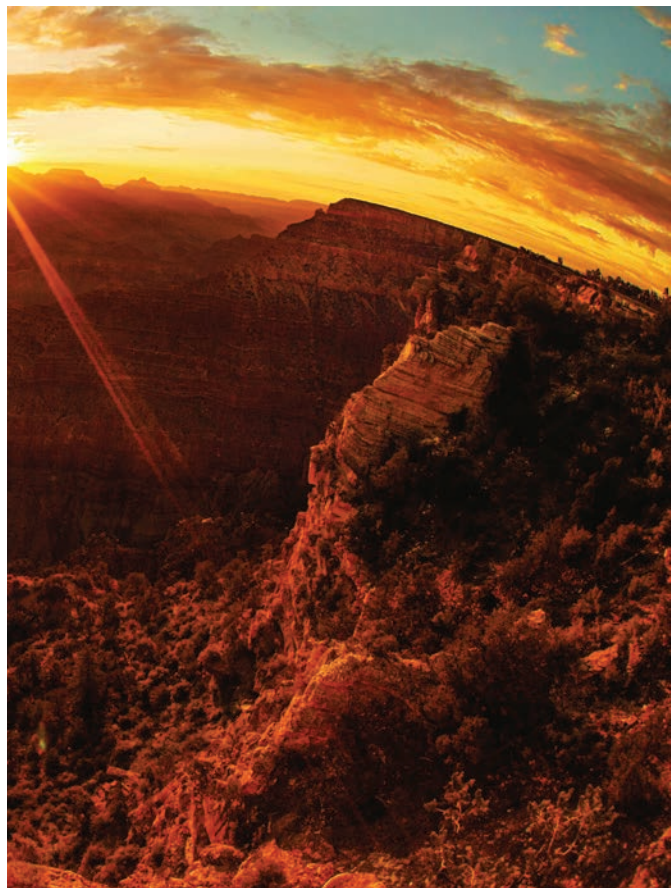
Îndepărtarea podoabelor: Al doilea pas a fost îndepărtarea podoabelor personale; este o incompatibilitate între gloria noastră și gloria Domnului: „Copiii lui Israel și-au scos de pe ei podoabele și au plecat de la Muntele Horeb (Exodul 33:6).

Grade de apropiere: Al treilea pas este apropierea de Dumnezeu pe mai multe niveluri. Poporul era în jurul muntelui, până la limita care a fost pusă, deoarece li se interzisese cu strictețe depășirea limitei. Un număr de bătrâni din popor, bărbați de frunte, conducători, oameni care au participat la luarea unor decizii au avut privilegiul să urce pe munte: „Moise s-a suit împreună cu Aaron, Nadab și Abihu și cu șaptezeci de bătrâni ai lui Israel. Ei au văzut pe Dumnezeul lui Israel; sub picioarele Lui era un fel de lucrare de safir străveziu, întocmai ca cerul în curăția lui... Ei au văzut pe Dumnezeu și totuși au mâncat și au băut” (Exodul 24:9-11).

Moise: Cea mai înaltă descoperire, cel mai mare privilegiu l-a avut Moise; el a insistat: „Ara-tă-mi slava Ta!” (Exodul 33:18). Acum avem descrierea cea mai amănunțită a acestui eveniment: „Domnul a răspuns: «Voi face să treacă pe dinaintea ta toată frumusețea Mea și voi chema Numele Domnului înaintea ta;... Fața nu vei putea să Mi-o vezi, căci nu poate omul să Mă vadă și să trăiască!» Domnul a zis: «Iată un loc lângă Mine;

ÎMI IMAGINEZ CĂ
A FI ÎN PREZENȚA
GLORIEI DIVINE
ESTE CEA MAI MA-
RE RĂSPLĂTIRE,
CEL MAI FRUMOS
SPECTACOL, CEA
MAI ÎNALTĂ STARE
DE FERICIRE LA
CARE POATE SĂ
AJUNGĂ UN OM.
VIZIONARUL IOAN
CONSEMNEAZĂ
ACEASTA CÂND
SPUNE: „ȘI VOR
VEDEA FAȚA LUI ȘI
NUMELE LUI VA FI
PE FRUNȚILE LOR”.

vei sta pe stâncă. Și când va trece slava Mea, te voi pune în crăpătura stâncii și te voi acoperi cu mâna Mea până voi trece. Iar când Îmi voi trage mâna la o parte de la tine, Mă vei vedea pe dinapoi; dar Fața Mea nu se poate vedea» (Exodul 33:19-23).

Observăm că fiecare grup în parte a avut privilegiul să participe la manifestarea gloriei divine, fiecare a fost convins că a văzut gloria lui Dumnezeu, fapt care a marcat profund viața lor, deși amploarea diferă de la un grup la altul. Este ca și când te poți afla în mulțimea care întâmpină venirea unui oaspete de frunte, toți trăiesc atmosfera, văd ceva și se bucură; apoi sunt cei din delegație, ei dau mâna cu oaspetele și au mult mai multe date și văd mult mai mult; în final este omologul oaspetelui, cel care va merge cu el în aceeași mașină, vor sta la masă împreună, vor participa la tratative și se vor cunoaște mult mai de aproape, nu doar fizic, ci și în multe aspecte personale.

Acesta este Moise, el a participat la cea mai intimă relație cu Dumnezeu. Faptul acesta s-a adevărat prin două manifestări spectaculoase. În primul rând, Moise s-a despărțit de popor și a locuit într-un cort în afara taberei, numit cortul întâlnirii, iar stâlpul de nor cobora și stătea înaintea cortului. În al doilea rând, fața lui Moise strălucea

de o lumină deosebită, încât oamenii nu puteau s-o privească și a fost nevoie să se acopere cu un văl. Este cea mai măreață manifestare oferită unui om. Moise are cel mai mare privilegiu și cea mai mare onoare. Este ceva extraordinar, de neînchipuit!

Caracterul lui Dumnezeu este gloria Sa

Domnul i-a spus lui Moise că va face să treacă prin fața lui toată gloria Sa: „Și Domnul a trecut pe dinaintea lui și a strigat: «Domnul Dumnezeu este un Dumnezeu plin de îndurare și milostiv, încet la mânie, plin de bunătate și credinciosie, care Își ține dragostea până în mii de neamuri de oameni, iartă fărădelegea, răzvrătirea și păcatul, dar nu socotește pe cel vinovat drept nevinovat, și pedepsește fărădelegea părinților în copii și în copiii copiilor lor până la al treilea și al patrulea neam!»» (Exodul 34:6,7).

Binevoitor, milos, îndurător, iertător, drept, plin de dragoste până la jertfă, așa este Dumnezeu nostru, aceasta este gloria Sa. Niciun zeu din Antichitate nu avea dragostea printre atributele sale; nimeni nu poate să fie și iubitor, și drept în același timp, în afară de Dumnezeul nostru.

Sanctuarul – un loc unde se manifesta gloria lui Dumnezeu

Șechina, prezența divină de deasupra capacului chivotului.

Norul prezenței – ziua întunecat, noaptea luminos.

Focul care a aprins jertfa în momentul inaugurării.

Momente importante când s-a manifestat gloria Domnului

Raportul iscoadelor și răzvrătirea poporului – Numeri 14:10

Răscoala lui Core – Numeri 16:19,42

Meriba, a doua ocazie de murmurare referitoare la apă – Numeri 20:6

Se pare că Dumnezeu vrea să pună capăt spiritului de răzvrătire și murmurare prin manifestarea prezenței Sale. Acest fapt ar trebui să le reamintească oamenilor cine sunt ei și cine este Dumnezeu, să poată face diferența, să se trezească în ei sentimentul de respect, închinare. Dacă manifestarea gloriei divine calmează spiritele și le aduce în poziția de adorare, atunci totul se termină cu bine. ■

Traian Aldea, doctor în arheologie, pastor pensionar

PUTEM OBSERVA CĂ FIECARE GRUP ÎN PARTE A AVUT ÎNALTUL PRIVILEGIU DE A PARTICIPA LA MANIFESTAREA GLORIEI DIVINE, FIECARE A FOST CONVINS CĂ A VĂZUT GLORIA LUI DUMNEZEU, FAPT CARE A MARCAT ÎN MODUL CEL MAI PROFUND VIAȚA LOR, DEȘI AMPLOAREA TEOFANIEI DIFERĂ DE LA UN GRUP LA ALTUL.

DE LA EL ÎNVĂȚĂM

Dumnezeu este dragoste, iar dragostea trebuie împărtășită. După crearea lumii noastre, atunci când omul a ales neascultarea față de Dumnezeu, s-a făcut un plan pentru readucerea omului în familia Tatălui. Planul acesta descoperă caracterul plin de dragoste al lui Dumnezeu, iar dragostea Lui se exprimă prin dăruire. „Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viața veșnică” (Ioan 3:16). Privind la jertfa de pe cruce a Mântuitorului vedem dragostea cea fără de măsură a lui Dumnezeu, revărsată peste oricine dorește să devină iarăși copil al Său. Pe Dumnezeu L-a costat viața Fiului Său, iar rezultatul prețului plătit va bucura sufletul Său.

Fiecare om este prețios pentru Dumnezeu, iar dacă ne interesează valoarea unui semen de-al nostru, va trebui să privim la cruce. Aceasta este valoarea pe care Dumnezeu o acordă fiecăruia dintre noi. Din nefericire, noi clasificăm semenii în mod diferit și îi vedem pe unii mai valoroși decât alții. La Dumnezeu, altul este sistemul de măsurare a valorii. Când era pe pământ, Mântuitorul îi prețuia în mod egal pe oameni, acorda importanță categoriilor defavorizate, iar oamenii din aceste categorii erau mereu în atenția Sa.

Mântuitorul Isus ne invită să învățăm de la El cum să relaționăm cu semenii: „Învățați de la Mine, căci Eu sunt blând și smerit în inima...” (Matei 11:29). Care categorie socială are nevoie să fie tratată cu blândețe și smerenie? De

obicei, oamenii defavorizați sunt priviți de sus, iar Mântuitorul ne spune să fim smeriți, nu aroganți în relația cu ei. De asemenea, ar trebui să învățăm blândețea tot de la Domnul Isus.

Atunci când a adus lumea noastră la existență, Dumnezeu a creat mai întâi un cadru desăvârșit, luminos, cu un cer frumos care încântă ochiul privitorului, cu ape întinse pe care le-a umplut de viețuitoare maiestuoase, cu uscatul, sau terenul fertil, plin de toate soiurile de plante, flori, pomi care răspândeau parfumuri cu arome îmbietoare, iar culorile erau desăvârșite. Ca lumea să poată funcționa, Dumnezeu a creat soarele, luna și stelele, apoi văzduhul a fost umplut de păsări care încântau atât ochiul, cât și urechea prin sunetele frumoase pe care fiecare specie le emitea. După toate acestea, a venit rândul mamiferelor mici și mari, care au întregit frumosul tablou al creațiunii. Iar când totul a fost gata, Dumnezeu l-a creat pe om și l-a așezat în mijlocul tuturor celor create, ca să le stăpânească și să se bucure de minunata lume făcută de Tatăl său. Dumnezeu plantează o grădină, Eden, ca omul să aibă și un loc pe care să-l numească acasă, iar grădina aceasta ar fi trebuit să fie multiplicată pe întreg pământul, în așa fel încât întreaga planetă să fie ca o grădină a Edenului în care bucuria, fericirea și încântarea să fie la ele acasă. Creatorul a pus deoparte ultima zi a creației pentru ca omul, stăpânul noii creații, să se poată întâlni cu El. La finalul actului de creație, toate erau foarte bune, desăvârșite, nu era nimic de adăugat sau de scăzut, iar toată creațiunea interacționa perfect.

Din păcate, starea aceasta ideală nu a durat la nesfârșit. Vrăjmașul căuta și el un loc, iar primii părinți, prin neascultarea lor, i-au oferit planeta aceasta. De atunci, lumea noastră a intrat într-un proces de degradare care continuă și astăzi. Ca urmare, au fost afectate relația omului cu Dumnezeu, relația omului cu semenii și, de asemenea, relația omului cu întreaga lume creată. Astăzi

vedem consecințele afectării acestor relații care se traduc într-un cuvânt prin *suferință* în diverse forme.

Din nefericire, astăzi vedem persoane care suferă din cauza problemelor de sănătate, din cauza lipsurilor materiale, din cauza relațiilor defectuoase sau chiar rupte.

În acest context, **ADRA crede că toți oamenii au dreptul fundamental la îngrijire, bunuri și servicii de bază.** Dumnezeu ne cheamă pe noi, oamenii, să îngrijim de nevoile celor din jurul nostru. „Fiecare din voi să se uite nu la foloasele lui, ci și la foloasele altora”(Filipeni 2:4). Fiecare dintre noi ar trebui să privim către semenii ca la niște frați, reacționând și acționând pentru a aduce încurajare, mângâiere, ajutor și speranță. De fapt este ceea ce ne dorim cu toții să facă ceilalți atunci când trecem printr-o situație dificilă. Iar Mântuitorul ne învață să ne purtăm cu ceilalți așa cum am dori să se comporte ei cu noi. „Tot ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi la fel...” (Matei 7:12). În timpul nostru circulă o sintagmă care îi este atribuită rabinului Hillel — „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face.” Această sintagmă ne spune ce să nu facem. Decât să faci ceva nepotrivit sau rău, mai bine nu faci nimic. Învățătura Mântuitorului este diferită, ea ne cheamă la acțiune. Dacă ai fi în locul persoanei care trece printr-o situație dificilă, cum ai vrea să se comporte ceilalți cu tine? Cum ai dori să îți vorbească? Ce atitudine să adopte? Ce ai dori să facă pentru tine? Pentru că știi

cum vrei să se comporte alții cu tine, fă tu aceste lucruri pentru cei care trec prin situații dificile. Aceasta este chemarea Mântuitorului.

Mai mult decât atât, atunci când vorbește despre judecata viitoare, Domnul Isus Se identifică cu persoanele cele mai neînsemnate sau defavorizate. „Atunci Împăratul va zice celor de la dreapta Lui: «Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți Împărăția care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii. Căci am fost *flămând* și Mi-ați dat de mâncat; Mi-a fost *sete* și Mi-ați dat de băut; am fost *străin* și M-ați primit; am fost *gol* și M-ați îmbrăcat; am fost *bolnav* și ați venit să Mă vedeți; am fost în *temniță* și ați venit pe la Mine.» Atunci cei neprihăniți îi

vor răspunde: «Doamne, când Te-am văzut noi...» Drept răspuns, Împăratul le va zice: «Adevărat vă spun că, *ori de câte ori ați făcut aceste lucruri unuia din acești foarte neînsemnați frați ai Mei, Mie Mi le-ați făcut.*» ... «Adevărat vă spun că, *ori de câte ori n-ați făcut aceste lucruri unuia dintre acești foarte neînsemnați frați ai Mei, Mie nu Mi le-ați făcut.*» Și aceștia vor merge în pedeapsa veșnică, iar cei neprihăniți vor merge în viața veșnică” (Matei 25:34-37,40,45,46).

Măsura pe care o folosește Dumnezeu în dreptul nostru este în mâinile noastre. „Dați, și vi se va da; ba încă vi se va turna în sân o măsură bună, îndesată, clătinată, care se va vărsa pe deasupra. Căci cu ce măsură veți măsura, cu aceea vi se va măsura” (Luca 6:38). Dumnezeu ne tratează pe noi prin prisma felului în care îi tratăm noi pe ceilalți oameni.

Printre programele pe care ADRA Romania le desfășoară se află și „În sfârșit acasă”. Prin acest program, persoanele sau familiile defavorizate care nu au o casă a lor sunt ajutate să se bucure de un loc pe care să îl numească „acasă”. Cu ajutorul voluntarilor și sponsorilor, visurile unor semeni de-ai noștri devin realitate. Mulțumim lui Dumnezeu pentru gândul Său plin de bunătate pe care îl pune în oameni, mulțumim oamenilor care urmează îndemnul pus de Dumnezeu în inima lor și îi ajută pe cei din jurul lor. Dumnezeu va răsplăti, atât acum, cât și în veșnicie, potrivit cuvântului Său din Proverbele 19:17: „Cine are milă de sărac împrumută pe Domnul, și El îi va răsplăti binefacerea.” De asemenea, când vezi fețele beneficiarilor, lacrimile și bucuria lor, inima ți se umple de mulțumire.

Vino și tu în această minunată lume a slujirii, iar bucuria va umple inima ta! ■

**APROAPELE
MEU
WILLY
COTRUȚĂ**

**ADRA CREDE CĂ TOȚI
OAMENII AU DREPTUL
FUNDAMENTAL LA ÎNGRI-
JIRE, BUNURI ȘI SERVICII
DE BAZĂ.**

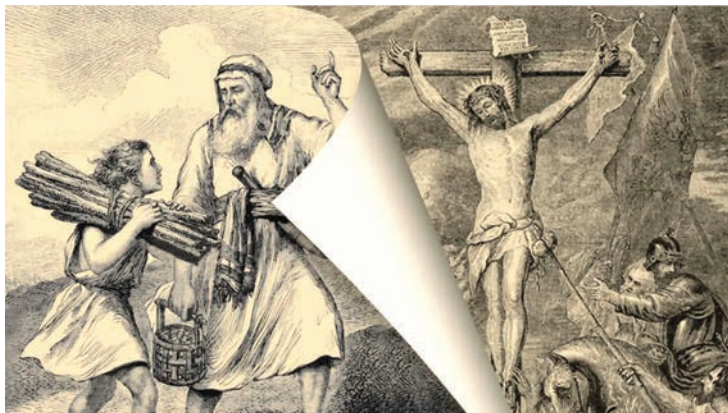
Willy Cotruță, coordonator proiecte ADRA Moldova și Bucovina

ISUS, ISAAC ȘI ISMAEL

PARALELE ȘI LEGĂTURI NEBĂNUITE

De când sunt pastor, am avut bucuria și privilegiul de a vedea câteva persoane de religie musulmană care s-au botezat în diferitele biserici pe care le-am păstorit. Din păcate, este vorba doar de excepții. Fiind conștient de prăpastia care separă cultura din care provin majoritatea acestor oameni, precum și modul lor de gândire comparativ cu cel pe care îl avem în vestul Europei, și fără să fiu specialist în domeniu, am încercat în astfel de situații în primul rând să nu fac greșeli. Dar fiind de câteva ori în postura de a predica în fața unui anumit număr de musulmani, mi-am pus întrebări cu privire la temele care trebuie abordate.

În urma seminarelor ținute de pastorul Pierre Kempf și în urma lecturării Coranului, propun un subiect de reflecție pe care îl consider promițător și folositor în discuțiile cu acești oameni.

PARALELE ÎNTRE ISMAEL ȘI ISUS

Conform tradiției biblice, popoarele arabe descind din Ismael. În Coran, Ismael este menționat de mai multe ori. El ar fi, de exemplu, cel care împreună cu Avraam a construit și/sau purificat „casa mea” (Sura 2,125; 127), adică sanctuarul din Mecca.

Consider că relatarea biblică ne oferă câteva elemente referitoare la Ismael, care ne permit să îi abordăm pe musulmani. Avraam, neavând copii, a așteptat mult timp ca promisiunea lui Dumnezeu să se îplinească. Îndemnat de Sara, se căsătorește cu Agar, care rămâne însărcinată. În mod natural, apare gelozia între Agar și Sara, pentru că prima o tratează fără respect pe cea din urmă, până acolo încât o determină să fugă.

Dumnezeu ne-a creat pentru a trăi ca familie formată dintr-un bărbat și o femeie, iar acolo un-

de oamenii încalcă aceste principii apar conflicte și suferință. Dar Domnul nu o părăsește pe Agar. El i se adresează cerându-i să se întoarcă la Avraam și Sara.

1. Dumnezeu alege numele copilului

Acesta este primul element important. Chiar dacă Dumnezeu nu este de acord cu modul în care a procedat Avraam, El nu-i părăsește nici pe Avraam, nici pe Agar și nici pe copil. El face chiar mai mult, un lucru incredibil având în vedere situația: Dumnezeu este cel care alege numele lui Ismael, un nume foarte frumos, care înseamnă „cel pe care Dumnezeu îl aude”, și face o făgăduință importantă în legătură cu el.

„Îngerul Domnului i-a zis: «Întoarce-te la stăpână-ta și supune-te sub mâna ei.» Îngerul Domnului i-a zis: «Îți voi înmulți foarte mult sămânța, și ea va fi atât de multă la număr, că nu va putea fi numărată.» Îngerul Domnului i-a zis: «Iată, acum ești însărcinată și vei naște un fiu, căruia îi vei pune numele Ismael; căci Domnul a auzit mârșăria ta»” (Geneza 16:9-11).

În ceea ce privește descendența, observăm că Dumnezeu vorbește despre Ismael în aceiași termeni ca și atunci când se referă la Isaac. Iar faptul că El alege numele spune foarte mult despre importanța pe care Dumnezeu i-o acordă lui Ismael.

Sunt foarte puțini copii a căror naștere a fost anunțată de Dumnezeu și căroră El le-a dat numele. Este vorba despre Ismael, Isaac, Solomon (1 Cronici 22:9), Ioan Botezătorul (Luca 1:13) și Isus. Este un cerc restrâns și exclusivist.

Samson a fost anunțat de Dumnezeu fără ca să îi fie dat numele. Avraam, Iacov și Sara au primit alt nume, fără ca nașterea lor să fi fost anunțată

DUMNEZEU NE-A CREAT PENTRU A TRĂI CA FAMILIE FORMATĂ DINTR-UN BĂRBAT ȘI O FEMEIE, IAR ACOLO UNDE OAMENII ÎNCALCĂ ACESTE PRINCIPII APAR CONFLICTE ȘI SUFERINȚĂ. DAR DOMNUL NU O PĂRĂSEȘTE PE AGAR. EL I SE ADRESEAZĂ CERÂNDU-I SĂ SE ÎNTOARCĂ.

dinainte. Prin urmare, Ismael, Isaac, Solomon, Ioan Botezătorul și Isus sunt singurii care corespund ambelor criterii. Iar Ismael este primul dintre ei în ordine cronologică.

Dacă comparăm apoi numele celor doi fii ai lui Avraam, Ismael iese mai bine, pentru că „cel pe care îl aude Dumnezeu” este un nume mai frumos decât „cel care râde”, numele lui Isaac, care, în plus, amintește de lipsa de credință a lui Avraam (Geneza 17:17) și a Sarei (Geneza 18:12), căci amândoi au râs atunci când Dumnezeu li l-a promis pe Isaac.

2. Ismael – copilul sacrificat

Cunoaștem bine istoria jertfirii lui Isaac, un sacrificiu care îl prefigurează pe cel al lui Isus. Avraam va trăi în parte experiența Tatălui ceresc când Isus se afla pe crucea Golgotei. Poate cunoaștem și faptul că, în Coran, cel care trebuie sacrificat de Avraam este Ismael, și nu Isaac.

„Și a zis el, apoi: «Eu mă duc la Domnul meu, care mă va călăuzi. Doamne, dă-mi mie pe unul dintre cei evlavioși!» Și Noi i-am dat bună veste despre un flăcău blând, Isma'il (Ismael). Și când [fiul său] a ajuns la vârsta la care putea lucra împreună cu el, a zis: «O, fiul meu! Am văzut în vis că te voi jertfi. Vezi cum ți se pare?» I-a răspuns: «O, tată! Fă după cum ți se poruncește, căci mă vei afla pe mine – dacă va voi Allah – printre cei răbdători!»” (Sura 37,99-102)

Conform relatării biblice, sunt convinși că Isaac a fost alături de Avraam pe munte. Dar și Ismael este un copil al sacrificiului. Timp de 14 ani, acest băiat trăiește lângă tatăl său, care îi aude plânsul, care îl ține în brațe și îl vede crescând. Ne putem imagina că Avraam a fost însoțit adesea de Ismael, că au lucrat împreună, au călătorit împreună, că tatăl i-a spus povestiri fiului său și că, mai presus de toate, i-a spus că este moștenitorul celei mai mari promisiuni care există.

Dar Avraam va avea un alt băiat, ales de Dumnezeu pentru acest destin măreț. Și din moment ce acum sunt doi care cred că au dreptul la moștenire și din moment ce provin de la două mame diferite, conflictele și certurile sunt inevitabile.

Atâta timp cât Sara nu a avut un copil, l-a suportat pe Ismael, dar evident că nu l-a adoptat niciodată. Spre deosebire de Avraam, ea nu l-a considerat copilul ei. Prin urmare, ea cere ca Avraam să alunge mama și copilul. Înțelegem motivele Sarei. O putem judeca că gândește în mod egoist, că este părtinitoare în încercarea de

a-l avantaja pe propriul ei fiu. De altfel, Sara nu este figura cea mai strălucitoare din această întâmplare. Ea este cea care îl îndeamnă pe Avraam să ia o a doua soție, apoi se poartă urât cu ea, iar acum că are un copil propriu, ea cere îndepărtarea celeilalte soții și a fiului ei.

De altfel, în Geneza 21 există un joc interesant de cuvinte: în versetul 4, avem numele lui Isaac, care înseamnă „cel care râde”; în versetul 6, Sara este cea care râde; dar când, în versetul 9, Ismael râde la rândul său (este întotdeauna aceeași expresie în ebraică), râsul lui este luat în nume de rău, el nu are dreptul să râdă și este ocazia Sarei de a-și prezenta cererea de a-i izgoni.

Biblia spune că lui Avraam nu i-a plăcut cererea soției, și acest lucru este de înțeles, deoarece Ismael este fiul său și îl iubește foarte mult. Se pare că patriarhul dorește să o refuze, dar, contrar așteptărilor noastre, Dumnezeu este cel care intervine și îi dă dreptate Sarei.

„Dar Dumnezeu a zis lui Avraam: «Să nu te mâhnești de cuvintele acestea, din pricina copilului și din pricina roabei tale: fă Sarei tot ce-ți cere, căci numai din Isaac va ieși o sămânță care va purta cu adevărat numele tău»” (Geneza 21:12).

Dumnezeu consideră că această soluție neplăcută este mai bună și este preferabilă unui război fratricid care s-ar dezvolta în căminul lui Avraam. Iar patriarhul se supune lui Dumnezeu.

„A doua zi, Avraam s-a sculat de dimineață, a luat pâine și un burduf cu apă, pe care l-a dat Agarei și i l-a pus pe umăr; i-a dat și copilul și i-a dat drumul. Ea a plecat și a rătăcit prin pustia Beer-Șeba” (Geneza 21:14).

Consider că acesta este momentul în care Avraam devine un tată care își sacrifică copilul. Putem să ne imaginăm ce este în inima lui Avraam? Unii cred că îi este ușor pentru că îl are pe Isaac. Dar este ușor pentru un părinte să piardă un copil pentru că mai are alții? Să nu uităm că el este cel care trebuie să-și alunge propriul fiu.

Ismael, pe de altă parte, în mod sigur nu înțelege ce se întâmplă. Ne putem imagina cu ușurință lacrimile și strigătele tânărului către tatăl său. „Mi-ai spus că mă iubești, m-ai ținut în brațe... Mi-ai spus că sunt moștenitorul tău... Mi-ai spus că ești mândru de mine, că eu sunt cel mai important pentru tine... Tată, de ce mă părăsești?”

Este posibil ca Ismael să fi exprimat același strigăt ca și Isus pe cruce:

**CUM ESTE INIMA LUI
AVRAAM? ÎI ESTE UȘOR
PENTRU CĂ ÎL ARE
PE ISAAC? ESTE UȘOR
PENTRU UN TATĂ SĂ
PIARDĂ UN COPIL PEN-
TRU CĂ MAI ARE ALȚII?**

„«Eli, Eli, Lama Sabactani?» Adică: «Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?»» (Matei 27:46).

Ismael părăsește căminul cu multe resentimente și din acest moment este foarte probabil ca Avraam să nu-l mai vadă niciodată. Cu mult înainte de a-l sacrifica pe Isaac, Avraam îl sacrifica pe Ismael. Cu mult înainte de Isaac, el a experimentat ce înseamnă să pierzi un copil. De aceea experiența cu Isaac este și mai dureroasă pentru el.

3. Ismael și Isaac – două întâmplări cu multe elemente în comun

Este interesant să așezi cele două istorii una lângă alta.

„A doua zi, Avraam s-a sculat de dimineată, a luat pâine și un burduf cu apă, pe care l-a dat Agarei și i l-a pus pe umăr; i-a dat și copilul și i-a dat drumul. Ea a plecat și a rătăcit prin pustia Beer-Șeba” (Geneza 21:14).

„Avraam s-a sculat dis-de-dimineată, a pus șaua pe măgar și a luat cu el două slugi și pe fiul său Isaac. A tăiat lemne pentru arderea-de-tot și a pornit spre locul pe care i-l spusese Dumnezeu” (Geneza 22:3).

Ambele încep cu aceleași cuvinte, pentru a sublinia că aceasta este o experiență dublă. Două întâmplări legate între ele. Și, în ambele cazuri, greșelile și păcatele lui Avraam au cauzat durerea. În cazul lui Ismael, o căsătorie care nu trebuia să existe și care arată o anumită lipsă de încredere în Dumnezeu. În cazul lui Isaac, eșecurile repetate ale lui Avraam de a avea încredere deplină în Dumnezeu (declară că Sara este sora lui; se căsătorește cu Agar...) au necesitat o încercare, un examen dificil pentru Avraam.

CONCLUZII

Între Ismael, fiul pe care Avraam l-a pierdut, și Isus Hristos există mai multe legături:

- Din cauza greșelilor și a păcatelor lui, Avraam și-a pierdut fiul. Isus Hristos și-a dat viața din cauza păcatelor noastre.
- Durerea și suferința lui Ismael și a lui Avraam au permis ca liniștea și pacea să revină și să domnească în casa lui Avraam. Durerea și suferința lui Isus Hristos și a Tatălui ceresc au făcut posibil să avem pace și posibilitatea mântuirii.
- Ismael a fost sacrificat de tatăl său pentru binele altcuiva. Tatăl nostru ceresc l-a sacrificat pe Isus Hristos pentru binele nostru.

Tatăl ceresc nu l-a abandonat pe Isus. L-a invitat și astăzi domnește, este Domnul nostru, Regele nostru, Mântuitorul nostru. Nici Avraam nu l-a abandonat pe Ismael. El l-a întrebat pe Dumnezeu ce se va întâmpla cu el și a primit răspuns:

„Dar și cu privire la Ismael te-am ascultat. Iată, îl voi binecuvânta, îl voi face să crească și îl voi înmulți nespun de mult; doisprezece voievozi va naște, și voi face din el un neam mare” (Geneza 17:20).

Urmașii lui Ismael vor fi, conform Bibliei, douăsprezece triburi, ca și poporul lui Israel. Aceste paralele ar putea forma punți către musulmani, pentru a le facilita acceptarea lui Isus ca Mântuitor. Dacă am fi îndrăzneți, am putea aproape să spunem că Ismael ar putea fi și el un simbol, un tip pentru Hristos.

RECONCILIAREA

Ceea ce este mai frumos pentru mine este că această poveste tragică și dureroasă se termină într-un mod extraordinar. La fel cum istoria mântuirii se va încheia cu restaurarea păcii între Dumnezeu și oameni, istoria celor doi fii ai lui Avraam se încheie cu împăcarea lor și cu împăcarea lui Avraam cu Ismael. Biblia nu ne oferă detalii, dar, conform relatării, putem face aceste afirmații. Îmi imaginez momentul în care Avraam îl strânge pe Ismael în brațe, îmi imaginez cum amândoi plâng, de această dată de bucurie.

Doriți dovada biblică a reconcilierii?

„Avraam și-a dat duhul și a murit după o bătrânețe fericită, înaintat în vârstă și sătul de zile; și a fost adăugat la poporul său. Isaac și Ismael, fiii săi, l-au îngropat în peștera Macpela, în ogrorul lui Efron, fiul lui Țohar Hetitul, care este față în față cu Mamre” (Geneza 25:8-9).

Cine l-a îngropat pe Avraam? Cei doi fii ai săi, împreună, reușiți, plângând unul lângă celălalt pierderea tatălui lor.

În concluzie, aș dori să citez încă o dată *Coranul*, Sura 14,39, un pasaj care mi se pare că prezintă în rezumat ceea ce am vrut să exprim. În acest pasaj, Avraam I se adresează lui Dumnezeu cu aceste cuvinte: „Laudă lui Allah, care mi i-a dat mie, în ciuda bătrâneților mele, pe Ismail și pe Isaac! Domnul meu este cel care aude rugăciunile.”

Cred că aceste idei pot fi dezvoltate și că, pentru oamenii de religie musulmană, ele pot reprezenta argumente în favoarea acceptării lui Isus Hristos. ■

Erwin Kestner, directorul Departamentului Isprăvnice,
Conferința Franța de Nord

ACEASTĂ POVESTE TRAGICĂ SE TERMINĂ ÎNTR-UN MOD EXTRAORDINAR. LA FEL CUM ISTORIA MÂNTUIRII SE VA ÎNCHEIA CU RESTAURAREA PĂCII ÎNTRE DUMNEZEU ȘI OM, ISTORIA CELOR DOI FII AI LUI AVRAAM SE ÎNCHEIE CU ÎMPĂCAREA LOR.

MAREA LUPTĂ PRIN OCHII „RĂZBOIULUI DE MÂINE”

În urmă cu câteva săptămâni mă aflam la lacul Techirghiol. Zona de agrement era ticsită cu oameni din țară și de peste hotare. Am asistat fără să îmi propun la o discuție purtată între două doamne, una din Constanța, cealaltă din București.

„Doamnă, nu vedeți că ne pedepsește Dumnezeu pentru că suntem păcătoși. De aceea a trimis incendiile din Grecia, Turcia și toate catastrofele din lume”, a zis una dintre ele.

„Nu, doamnă, greșiți! Dumnezeu ne iubește, de aceea nu ne poate pedepsi. Satana este autorul!” a răspuns cealaltă.

Appreciez că fraza atribuită lui André Malraux: „Secolul XXI va fi religios sau nu va fi deloc” începe să aibă din ce în ce mai multă acoperire în zilele noastre. Este adevărat că religia secolului nostru va fi una de conjunctură, o adevărată „formă de evlavie”.

Cum putem explica schematic inflamarea socială din ultimul an și jumătate? Frica de un virus invizibil a născut panică, panica a declanșat degringolada socială care conduce, inevitabil, subliminal, la pandemia de ură. Apoi, aparent ca să se liniștească, oamenii caută un țap ispășitor. În mentalul colectiv pulsează următoarea idee: țapul ispășitor trebuie alungat dintre noi dacă vrem să mai respirăm pe planeta îmbătrânită. Din nefericire, așa funcționează psihismul omului căzut în păcat. Expresia „țapul ispășitor” are origini biblice. *Azal* este un verb care nu apare în Vechiul Testament, însemnând „a trimite”, „a alunga”. Ne aducem aminte de cei doi țapi pe care marele-preot îi aducea înaintea Domnului în Ziua Ispășirii. Unul era sacrificat, aluzie la moartea lui Hristos pe cruce, celălalt era trimis simbolic în pustie, un tip al maleficului care va purta la finalul timpului păcatele lumii.

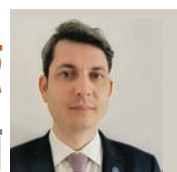
Istoria este plină de țapi ispășitori. Țapul ispășitor poartă întotdeauna numele unui om, al unei comunități, al unei rase, al unei țări, uneori chiar al unui continent. În capilarele socializării, așa-zisele rețele de socializare, se declanșează

blamestorming-ul – un *brainstorming* fără creier, o vânătoare de vrăjitoare.

Vă invit să trecem în revistă numele celor mai mari „țapi ispășitori” de pe paginile Sfintei Scripturi: Abel, Iosif, Moise, Ilie, Daniel, Ieremia, Isaia, Mica, Ioan Botezătorul, Pavel, Petru și, bineînțeles, Mântuitorul Isus Hristos. De la primul fratricid din istoria omenirii și până la cel mai rezonant – Isus Hristos, care a fost pus pe cruce de frații Săi, istoria este pătată de sângele celor puși la stâlpul infamiei, pe eșafod sau pe rug, de sângele care strigă din pământ. Ne aducem aminte de emblematicele cuvinte rostite de împăratul care era sigur că știa cine este țapul ispășitor: „Ahab a zis lui Ilie: «M-ai găsit, vrăjmașule?»... Abia l-a zărit Ahab pe Ilie și i-a zis: «Tu ești acela care nenorocеști pe Israel?» Ilie a răspuns: «Nu eu nenorocesc pe Israel, ci tu și casa tatălui tău, fiindcă ai părăsit poruncile Domnului și v-ai dus după baali»” (1 Împărați 21:20). Avea dreptate Pavel când, inspirat de Dumnezeu, declara axiomatic: „Și cum s-a întâmplat atunci, că cel ce se născuse în chip firesc prigonea pe cel ce se născuse prin Duhul, tot așa se întâmplă și acum” (Galateni 4:29).

Cei care au fost condamnați ca țapi ispășitori au avut parte de pâinea și de apa întristării (2 Cronici 18:26). Ce îi făcea să fie așa de diferiți încât să merite moartea? Cei mai mulți „țapi ispășitori” erau carne din carnea lor, sânge din sângele lor, os din oasele lor. Ceva îi împiedica să fie una cu frații lor. Caracterul diferit! Comportamentul care nu semăna cu al lor! În drama marii lupte, aproape întotdeauna au fost sacrificați minoritarii, mai ales minoritarii în comportament. „Unul din ei, Caiafa, care era mare-preot în anul acela, le-a zis: «Voi nu știți nimic; oare nu vă gândiți că este în folosul vostru să moară un singur om pentru norod și să nu piară tot neamul?»” (Ioan 11:49-50). „Triunghiurile perverse” din timpul

**ȚAPUL
ISPĂȘITOR
DANIEL
NIȚULESCU**

**VA FI VINOVATĂ
CHINA DE PANDEMIE,
VOR FI VINOVATE
SUA? PROBABIL
CĂ NU. ȘI CUM AR
PUTEA SOCIETATEA
SĂ ARUNCE RES-
PONSABILITATEA
PENTRU TOT CE SE
ÎNTÂMPLĂ ASUPRA
MONȘTRILOR DE
ZIU A ȘAPTEA DACĂ
NU ÎI ÎNFIEREAZĂ
MAI ÎNTÂI?**

Mântuitorului au condamnat Străinul dintre ei. Străinul comportamental.

Marotele, obsesiile și stereotipurile Evului Mediu, vinovate de otrăvirea fântânilor, otrăvirea ostiei, moartea copiilor, ciumele din epocă, erau: vrăjitoarele, evreii, turcii, străinii, perifericii, marginalizații etc. Într-un cuvânt, aducătorii de nenorociri erau cei care gravitau în zona excluziunii sociale. Statutul de vrăjitoare era considerat a fi cea mai joasă treaptă a ordinii naturale.

Fricile au variat de-a lungul timpului: de stihii, de ciumă, de străini (marginalizații, celălalt), de comete, de Apocalipsa. Angoasa existențială declanșată de mânia lui Dumnezeu... J. Delumeau a descoperit că sentimentele de frică și insecuritate au fost însoțite de înlănțuirile de frici în fața cărora remediile au fost diferite. Sentimentele de frică (neliniște, teamă, incertitudine, deznădejde, anxietate, angoasă etc.) s-au datorat unor fenomene naturale, reale sau potențiale, de genul calamităților (cutremure, invazii de lăcuste, inundații etc.), fenomenelor astronomice (comete, meteoriți, eclipse etc.), epidemiilor, dar și unor cauze sociale, precum incendiile, foametea, jafurile, revoltele, războaiele, care s-au manifestat cu intensități diferite în toate timpurile.

„Epidemia vânătorii de vrăjitoare” avea să dureze o sută de ani! Magistratii și teologii au declanșat o represiune nemiloasă, prin torturi și ruguri, împotriva acestor pretinse unelte ale diavolului. Instrumentele demonicului erau căutate printre săraci, printre cei marginalizați, suspecti, adică cei despre care se credea că sunt capabili să se arunce în brațele Satanei pentru a-și alunga nefericirea, în lipsa unei nădejdi puternice religioase.

Conștiința colectivă, aș numi-o mai degrabă inconștientul colectiv, este ca o țară fără granițe, nepăzită de gardienii rațiunii, pe care, dacă o sondezi, dai de un tărâm nebulos, pentru că frontierele nu sunt clare niciodată. Comportamentele sau atitudinile sociale sunt rareori „raționalități”, pentru că sunt marcate de profunzimile psihismului colectiv. Imaginarul social colectiv reprezintă acele viziuni, utopii, mituri, iluzii, simboluri sedimentate în timp.¹

De-a lungul timpului, adventiștii au fost acuzați de neadventiști sau chiar din interior că suferă de mania persecuției, de conspirația, de scenariu apocaliptic etc. Un fel de dezordine psihosociale.

Pentru că o imagine face mai mult decât o mie de cuvinte, vă invit să descifrăm cu ajutorul stereotipurilor istorice filmul lansat pe 2 iulie 2021.

Critica acestui film *science fiction* mi-a fost lansată pe canale mai obscure, le-aș zice chiar talibănești. În limba arabă, *talib* înseamnă „student”. Fiecare religie își are propriii talibani. Acesta este motivul pentru care inițial am fost reticent.

The Tomorrow War – „Războiul de mâine” – este o producție cinematografică lansată de casele de producție Paramount, FreeStudio, SkyDance și New Republic Pictures, în colaborare cu Amazon Prime Video. Omenirea din 2021 luptă în viitor, în 2051, cu monștri care amenință cu distrugerea Planeta albastră. Bestiile sunt dezghețate dintr-un ghețar din Rusia, în 2048, din cauza încălzirii globale. Monștrii poartă sugestiv numele de „White Spikes” – „Țepușele/vârfurile/cuiele albe” –, cel mai probabil o aluzie la proteina Spike a coronavirusului, cu care se prinde de celulele umane. Pentru că rasa umană riscă să dispară, locuitorii planetei fac front comun într-o încercare disperată de a se salva de la moarte, luptând cu această „*invincibilă armată*”. În ziua Z, aluzie la ziua marii lupte, pământeni înarmați până-n dinți sunt „aspirați”, transportați în timp și în spațiu prin Gaura de Vierme, pentru a lupta cu bestii. Este contrafăcută răpirea în nori.

Filmul face mai multe aluzii la unul dintre semnele escatologice – vegetarianismul. Între timp, muritorii descoperă secretul care îi face pe monștri cu adevărat vulnerabili. Este vorba despre un obicei ciudat al extratereștrilor – la fiecare șase zile dispar și se duc departe, se târăsc în cuiburile lor, pentru că sunt păzitori ai Sabatului, ziua lor de odihnă. Omenirea disperată descoperă punctul lor sensibil, moment în care decide să trimită trupe pentru a-i distruge, la fel ca evreii care erau atacați în ziua de Sabat: „Este un alt Sabat care vine mâine dimineată...”

Încă din perioada macabeilor, liderii seleucizi au atacat evreii în ziua de Sabat². Pentru că erau amenințați cu dispariția, evreii hotărâsc să lupte în ziua de odihnă. Politica liderului macabeu Matatia a fost preluată ulterior de către evrei, ceea ce a condus la succesul mișcării macabeilor, eliberarea de sub jugul seleucid (grecesc). Cu puțin timp în urmă, Ptolemeu Soter venise la Ierusalim sub „pretextul” că vrea să aducă jertfe în ziua de Sabat. Vicleanul demagog urmărea să atace și să cucerească Ierusalimul în ziua de închinare. Există studii³ care argumentează faptul că babilonienii au cucerit Ierusalimul într-o zi de Sabat. Nebucadnec ar fi ordonat atacul final într-o zi de Sabat a anului 597 î.Hr., din motive ușor de intuit. După ce Nebucadnec l-a luat în exil pe Ioachim, l-a numit pe vasalul Zedechia la

conducerea lui Iuda. Din cauza rebeliunii, regele babilonian reîncepe asediul asupra Ierusalimului într-o zi de Sabat, în 588 î.Hr. Antisemitismul e vechi de când lumea. Originea lui nu este în Evul Mediu sau în perioada modernă, când jurnalistul german Wilhelm Marr, în 1879, îi consacră sensul. Încă din secolul al II-lea, apologetul creștin Iustin Martirul, în dialogurile sale cu Trifon, denunța Sabatul evreilor, care a fost înlocuit cu „odihna” mântuitoare și veșnică și cu ziua întâia a săptămânii.

Unul dintre semnele stereotipe ale antisemitismului a fost Sabatul. În metanarațiunea filmului sunt țesute stereotipuri antisemite. Sunt obiecții conform cărora Sabatul monștrilor ar fi ziua de duminică, pentru că filmul se înscrie în cultura americană. Într-adevăr, pentru mulți creștini americani, duminica a fost sabatizată, fiind numită de-a lungul timpului chiar Sabat. Istoria însă nu pomenește despre vreun atac-surpriză asupra creștinilor în ziua de duminică. Istoria este martoră doar atacurilor lansate asupra evreilor în ziua de Sabat, tocmai pentru a-i surprinde și învinge.

Păzitorii Sabatului sunt puși într-o lumină extrem de nefavorabilă în acest film, devin un stereotip, niște străini extraterestri ostili, specie extraterestră care are ca strategie supremă extirparea rasei umane. A-i urî pe extraterestrii de ziua a șaptea înseamnă a urî tot ce le aparține, inclusiv ziua lor de închinare.

Vizionând filmul, ai impresia că aceste creaturi monstruoase sunt desprinse din profețiile lui Daniel și Apocalipsa. Au dinți puternici, gheare, aripi, cozi din care ies „spike” - țepușele albe, foarte letale. Pelicula *science fiction* putea fi intitulată la fel de bine: „The Sabbath War”. Vizionând acest film, îți pui o serie de întrebări: este filmul o pură coincidență, o mantră istorică, un scenariu *science fiction* ieftin sau este mai mult? Nu avem răspunsurile la aceste întrebări. Indiferent care variantă este corectă, avem răspunsul în profeție: „Când Sabatul va fi devenit punctul special al controverselor peste toată creștinătatea, iar autoritățile religioase și civile se vor fi unit ca să impună păzirea duminicii, refuzul persistent al unei mici minorități de a ceda cerinței majorității îi va face pe ei subiecte ale blestemelor universale... Se va cere ca acei oameni puțini care stau în opoziție cu o instituție a bisericii și cu legea statului să nu mai fie tolerați; că este mai bine să sufere ei decât să fie aruncate în confuzie și nelegiuire națiuni întregi. Același argument a fost adus acum optprezece veacuri împotriva lui Hristos

de către „conducătorii poporului”. „Oare nu vă gândiți că este în folosul nostru”, spunea Caiafa cel nelegiuit, „să moară un singur om pentru norod și să nu piară tot neamul?” (Ioan 11:50). Acest argument va părea convingător și, în cele din urmă, se va da un decret împotriva acelor care sfințesc Sabatul poruncii a patra, denunțându-i ca meritând pedeapsa cea mai aspră și dând poporului libertatea ca, după un anumit timp, să-i dea la moarte. Romanismul din lumea veche și protestantismul apostat din lumea nouă vor lua o atitudine asemănătoare față de aceia care cinstesc toate învățăturile divine.”⁴

Filmul face parte dintr-o suită de demersuri ce pregătesc mentalul colectiv. Imaginile în mișcare – „movie” au un impact extraordinar asupra comportamentului uman. Mișcă oamenii și îi pun în acțiune! Prin ce alt canal putea mai bine vrăjmașul să-și pună la bătaie arsenalul?

Película ne devoalează faptul că se lucrează deja la setarea mentalului planetar. Acesta este un semnal de alarmă demn de luat în considerare. Să fi început din nou vânătoarea de vrăjitoare? Cert este că se caută țapul ispășitor. Va fi vinovată China de pandemie, vor fi vinovate SUA? Probabil că nu. Și cum ar putea societatea să arunce responsabilitatea pentru tot ce se întâmplă asupra monștrilor de ziua a șaptea dacă nu îi înfierează mai întâi? La drept vorbind, fără să exagerăm, aceștia sunt printre cei mai respectabili și demni cetățeni ai planetei. Cum să așezi întreaga vină asupra lor dacă nu pregătești mentalul colectiv? Omenirea trăiește pericolul acestor zile, când nenorocirile care au loc riscă să ne priveze de judecata sănătoasă. Intrăm cu pași repezi în nebuloasa inconștientului colectiv, într-un fel de noapte a minții.

„De la smochin învățați pilda lui: Când îi frăgezește și înfrunzește mlădița, știți că vara este aproape. Tot așa și voi, când veți vedea toate aceste lucruri, să știți că Fiul omului este aproape, este chiar la ușă” (Matei 24:32-33). ■

Daniel Nițulescu, doctor în istorie,
pastor în Conferința Muntenia

¹ Simona Nicoară, *Istoria mentalităților colective și a imaginarului social* (Cluj-Napoca: Presa Clujeană Universitară, 1996), pp. 64, 65, 66.

² 1 Macabei 2:32,34,38,41; Josephus Flavius. *Antichități iudaice*. cap. XII.

³ Alger F. Johns. „The Military Strategy of Sabbath Attacks on the Jews”, *Vetus Testamentum*, vol. XIII (1963): 482-486.

⁴ Ellen White. *Marea luptă*, p. 615, <https://m.egwwritings.org/ro/book/2711.2629?>

CÂND SABATUL VA FI DEVENIT PUNCTUL SPECIAL AL CONTROVERSEI PESTE TOATĂ CREȘTINĂTATEA, IAR AUTORITĂȚILE RELIGIOASE ȘI CIVILE SE VOR FI UNIT CA SĂ IMPUNĂ PĂZIREA DUMINICII, REFUZUL PERSISTENT AL UNEI MICI MINORITĂȚI DE A CEDA CERINȚEI MAJORITĂȚII ÎI VA FACE PE EI SUBIECTE ALE BLESTEMELOR UNIVERSALE.

PRINCIPII DE INTERPRETARE A APOCALIPSEI LUI DANIEL: TIPOLOGIA (I)

Pe lângă procedeul literar al revelației și structuralismul, vom prezenta în continuare un al treilea principiu de interpretare a apocalipsei lui Daniel, și anume tipologia. Pentru înțelegerea și utilizarea corectă a acestui termen sunt necesare câteva precizări. În general, tipologia se referă la personaje, instituții și evenimente care au existat sau s-au întâmplat pe parcursul istoriei lui Israel. Anumite elemente distinctive care compun profilul acestora au fost utilizate de către literați biblici pentru a descrie personaje, oficii și evenimente din prezentul lor istoric. Aceste elemente sunt însoțite adesea de un limbaj comun, conducând la formarea unor tipare narative ușor de identificat în scrierile biblice. În cele din urmă, scriitorii Noului Testament au aplicat aceste tipare la realități din perioada creștină, e.g., viața lui Isus, experiența bisericii etc.¹

În continuare, vom detalia modul cum anumite personaje și evenimente din secțiunea istorică a cărții au funcția de tipologii pentru entități și evenimente anticipate de discursurile apocaliptice. În acest sens, cele dintâi le prefigurează într-o anumită măsură pe cele din urmă, formând relații de tip umbră-realitate sau tip-antitip.² Întrucât tipologiile contribuie la elucidarea simbolurilor din secțiunea profetică, acestea pot primi calitatea de „chel” de interpretare a apocalipsei lui Daniel.

Tipologia lui Iosif și Daniel

Profilul profetului Daniel este unul complex. Acesta este conturat de asemănările izbitoare cu Iosif și de împlinirea semnelor revărsării Duhului din Ioel. Asemenea lui Iosif, Daniel își desfășoară activitatea la curtea unui împărat, unde a fost adus împotriva voinței lui. La curte se remarcă prin știință, pricepere și înțelepciune, surclasând elita mai-marilor vremii, din care și el face parte. În treburile administrative dă dovadă de integritate, fapt care-l propulsează să devină al doilea după împărat. La fel ca Iosif, Daniel pătrunde în lumea tainelor lui Dumnezeu tâlcuind cu succes visele împăratului. Împăratul recunoaște că această capacitate specială se datorează prezenței Duhului lui Dumnezeu în viața profetului și, din acest motiv, el îl elogiază pe Dumnezeu și pe Daniel, robul Său. Ba mai mult, Daniel este prezentat ca fiind recompensat cu haine de purpură și un lăntișor de aur la gât, întocmai ca predecesorul său Iosif.³ Scopul acestor

corespondențe este de a prezenta o versiune îmbunătățită a lui Iosif în persoana și activitatea profetului Daniel. Cel din urmă nu doar că interpretează vise, ci, cu mult mai dificil de realizat, el prezice desfășurarea viitorului, așezând în dreptul evenimentelor repere crono-profetice specifice.

Tipologia revărsării Duhului și Daniel

De asemenea, profilul profetului este conturat de relația existentă între viața acestuia și promisiunea revărsării Duhului. Potrivit cărții Ioel (vezi 2:28-29 CNS), prezența Duhului se manifestă în capacitatea primitivelor de „a proroci”, de „a visa visuri” și de „a avea vedenii”, indiferent de vârstă (e.g., „bătrân”, „tânăr”) sau statut social (e.g., „fiu”, „rob”). Viața profetului confirmă *ad litteram* aceste semne. Discursurile narative îl prezintă pe Daniel atât ca om liber, cât și ca rob, relatând aspecte din viața acestuia din tinerețe și până la bătrânețe. În tot acest timp, el a dat dovadă de „înțelepciune”, „știință” și pricepere (Daniel 1:17), fiind caracterizat ca „având Duhul dumnezeilor celor sfinți” (e.g., Daniel 4:18).

Prezentarea profilului profetului, atât ca o versiune îmbunătățită a lui Iosif, cât și ca o împlinire a promisiunii din Ioel, necesită anumite explicații. Cel mai probabil, prezența acestor accente s-a datorat contextului istoric mai larg în care erau vizate polemicele dintre comunitățile iudaice din diaspora și comunitățile locale. Din cauza deportărilor succesive în Babilon, întrebarea inevitabilă care s-a ridicat a fost legată de prezența lui Dumnezeu în comunitatea din exil și, prin urmare, de veridicitatea ideilor religioase vehiculate de literații iudei ai diasporei. În acest context, dezbateră de fond a fost dacă noile concepte și scrieri religioase din „robie” puteau fi autoritative sau dacă doar scrierile literaților locali din Iuda se puteau bucura de acest privilegiu.⁴ În acest sens, prezentarea profilului profetic al lui Daniel pe cele două coordonate constituie poate cel mai timpuriu răspuns la o asemenea dispută.

Cartea lui Daniel începe strategic cu o colecție de narațiuni care au un rol dublu. În primul rând, acestea autentifică slujirea profetului. Tipologia lui Iosif are scopul de a răspunde anumitor obiecții, clarificând că providența divină se poate manifesta în Babilon, la fel cum pe vremuri s-a manifestat în Egipt. Așadar, revelația

divină operează și dincolo de granițele Ierusalimului. Datorită înzestrării sale speciale, Daniel nu doar că descoperă și descifrează tainele împăratului, ci totodată îi câștigă loialitatea de partea adevăratului Dumnezeu. În această privință, rezultatele slujirii lui la curte le depășesc pe cele ale lui Iosif. Mai mult decât atât, în timp ce Iosif câștigă notorietate ca tălmăcitor de vise, Daniel adaugă pe lângă aceasta și calitatea de profet. Aluziile la împlinirea în viața lui Daniel a promisiunii prezenței Duhului vestite de către profetul Ioel indică acest fapt. Acestea confirmă autenticitatea lui Daniel ca proroc, ancorând în tradiția biblică posibilitatea manifestării darului profetic chiar printre prinșii de război („robi”).⁵ Prin legitimizarea slujirii lui Daniel ca profet, efectul hermeneutic obținut este că viziunile din partea a doua a cărții sunt autentice.

Tipologia lui Daniel și a celor trei tineri

În al doilea rând, narațiunile au funcția de a anticipa tipologic realități escatologice. Cu alte cuvinte, procedeul utilizat pentru confirmarea autenticității lui Daniel ca profet a fost folosit, de asemenea, pentru a se crea analogii între narațiunile istorice și discursurile profetice ale cărții. Astfel, personaje și evenimente relatate în prima parte au funcția de tipologii, umbre ale unor realități viitoare mult mai complexe din a doua parte. Tipologia lui Daniel reprezintă un astfel de exemplu. Acesta este prezentat ca primind onoruri și cinste de la împărații timpului. Ascensiunea acestuia este fulminantă, ajungând al doilea în împărăție. În ciuda acestor privilegii, profetul manifestă grijă pentru prietenii săi. El protejează viața acestora când viața le este amenințată, reușind să obțină și pentru ei poziții de cinste la curtea împăratului (Daniel 2:48-49). Aceste aspecte formează un tipar pe care îl găsim replicat în descrierea „Fiului omului” și Mihail (7:13-14; 12:1-4). Există suficiente motive să credem că cele două referințe se referă la același personaj, și anume Isus-Mesia. În ambele pasaje se evidențiază faptul că această entitate cerească sprijină cauza copiilor lui Dumnezeu. În primul caz, după cum Daniel a obținut favoruri de la împărat pentru frații lui iudei, tot așa Cel „ca un fiu al omului” obține „împărăția” pentru „sfînții Celui Preaînalt” (cf. 7:13-14 cu v. 18, 22, 26-27).⁶ În al doilea caz, Mihail acționează asemenea lui Daniel pentru a proteja viața prietenilor lui (vezi Daniel 2:12-16,24). Mihail își va face apariția la finalul timpului, într-un context de strămtorare „cum n-a mai fost de când sunt neamurile și până la vremea aceasta” (12:1). Desigur, realitatea escatologică depășise cu mult în intensitate tiparul istoric.

Există o corespondență între experiențele celor trei tineri și a lui Daniel și experiențele „sfînților Celui Preaînalt” și ale Unsului, Mesia. Suferințele lui Hanania, Mișael și Azaria, precum și circumstanțele care le-au cauzat reprezintă o tipologie a încercărilor și persecuțiilor

care vor veni asupra adevăraților închinători din vremea sfârșitului. Aceștia urmează să treacă prin focul cruzimii războiului, declanșat împotriva lor de către „cornul cel mic” (7:21). O analogie similară există între încercarea lui Daniel și descrierea suferințelor lui Mesia. Asemenea împrejurărilor trăite de profet cu ocazia aruncării acestuia în groapa cu lei (Daniel 6:1-28), Unsul este descris ca fiind părăsit („nu va avea pe nimeni” [9:26]) și dat la moarte (va fi stărpit” [9:26]). În timp ce Daniel a fost readus la viață ca din morți, Mesia urma să guste moartea și singurătatea absolută. Umbra surprinde doar într-o formă limitată realitatea.

Analogiile dintre Daniel și Mesia nu se limitează numai la cele care pot fi identificate în cadrul cărții Daniel. Cel mai probabil a existat o tradiție veche cu privire la relația tipologică dintre cele două personaje. Aceasta ar putea explica reluarea acestor analogii în scrierile de mai târziu, nou-testamentare. Într-un număr viitor, vom explora mai multe corespondențe între viața lui Daniel și experiența trăită de Isus pe acest pământ. ■

Dr. **Daniel Olariu** este pastor și predă limba ebraică și cursuri de Vechiul Testament la Universitatea Adventus din Cernica.

PREFIGURĂRI APOCALIPTICE DANIEL OLARIU

**NARAȚIUNILE ANTI-
CİPEAZĂ TIPOLOGIC
REALITĂȚI ESCATO-
LOGICE.**

¹ Dintre tipologiile cel mai ușor de identificat amintim evenimentul Exodului, personajele Adam și Moise, precum și oficiile de împărat și preot. Pentru mai multe informații și exemple cu privire la subiectul tipologiei, vezi Richard Davidson, „The Eschatological Hermeneutic of Biblical Typology,” *TheoThema* 6.2 (2011): 5-48.

² Un beneficiu al acestei abordări este că el poate oferi un răspuns la întrebarea despre motivația pentru care cartea combină narațiuni și discursuri profetice. Conform acestui model, evenimente și personaje care se regăsesc în relatările istorice au funcția de a anticipa voalat entități și situații care urmează să își facă apariția în viitor, pe o scară mult mai largă.

³ Corespondențele de mai sus reprezintă doar o parte dintre asemănările dintre Iosif și Daniel. Pentru studii pe aceeași temă, vezi Michael Segal, „From Joseph to Daniel: The Literary Development of the Narrative in Daniel 2,” *Vetus Testamentum* 59.1 (2009): 123-149; Wendy L. Widder, „The Court Stories of Joseph (Gen. 41) and Daniel (Dan. 2) in Canonical Context: A Theological Paradigm for God’s Work Among The Nations,” *Old Testament Essays* 27.3 (2014): 1112-1128.

⁴ În iudaism, această dezbateră a condus în cele din urmă la două tradiții în interpretare, care și-au găsit expresia în talmudul babilonian și în cel palestinian.

⁵ Este foarte interesant că Daniel trece cu bine și testul confirmării darului profetic enunțat în cartea Deuteronomul (cf. 13:1-5; 18:15-22). Potrivit acestor pasaje, testul constă în împlinirea celor vestite de către profet. În cartea Daniel, narațiunile oferă o dovadă parțială a împlinirii profețiilor: tranziția de la Babilon la Media și Persia, care a fost anticipată cu mulți ani înainte și s-a întâmplat în timp ce profetul era încă în plină activitate publică.

⁶ Sentința favorabilă sfînților este obținută datorită intervenției Fiului omului înaintea Celui Îmbătrânit de zile. Cadrul în care au loc deliberările este acela al unui tribunal ceresc. De notat faptul că numele lui Daniel – „Domnul este Judecătorul meu” – evocă un context judiciar.

CINE ESTE PAVEL? (II)

Pavel – apostol al lui Isus Hristos

Formularea se regăsește ca text de precizare a expeditorului în nu mai puțin de nouă dintre epistolele sale, ceea ce ne face să înțelegem prețuirea pe care o acorda Pavel acestui dar.

Am folosit cuvântul „dar” din cel puțin două motive. Unul este acela de a respecta terminologia folosită de însuși Pavel atunci când afirmă: „Fiecărui din noi harul i-a fost dat după măsura darului lui Hristos.”¹ Iar al doilea, pentru a sublinia faptul că ierarhia ecleziastică construită pe „temelia apostolilor și prorocilor”² este de origine divină și are cu totul alte rațiuni decât meritele personale.

Pavel a fost, de altfel, un exemplu în ceea ce privește respectarea structurilor bisericii, vorbind cu reverență despre „Iacov, Chifa și Ioan, care sunt priviți ca stâlpi” (ai bisericii, n.n.)³ și primind cu supunere, alături de Barnaba, misiunea transmisă de Duhul Sfânt prin prorocii și învățătorii din Antiohia care, „după ce au postit și s-au rugat, și-au pus mâinile peste ei și i-au lăsat să plece”⁴.

Mai mult, făcând apel la revelația pe care a avut-o pe drumul Damascului, în care interlocutorul său era Însuși Mântuitorul Isus Hristos, Pavel subliniază în mai multe rânduri caracterul nemijlocit al chemării divine, prin exprimări de genul: „Pavel, apostol nu de la oameni, nici printr-un om, ci prin Isus Hristos și prin Dumnezeu Tatăl.”⁵

De fapt, era modalitatea lui de a se legitima cu aceeași autoritate pe care ceilalți ucenici o primiseră de la Isus atunci când le-a adresat porunca:

„Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile.”⁶ Motiv pentru care tot el relatează și episodul în care, fiind „într-o răpire sufletească”, a primit direct din partea Domnului îndemn: „Du-te, căci te voi trimite departe, la neamuri.”⁷

Sigur că, așa cum am amintit, educația serioasă primită în tinerețe, apetitul pentru domeniul spiritual, cetățenia romană și alte însușiri reprezentau atuuri serioase pentru viitorul misionar, dar nu acestea au fost determinante în alegerea sa ca apostol.

Cel mult, am putea spune că, în preștiința Sa, Dumnezeu îl înzestraseră din timp pe Pavel cu atributele necesare viitoarei sale însărcinări, așa cum procedase și cu profetul Ieremia. „Mai înainte ca să te fi întocmit în pântecul mamei tale, te cunoșteam și mai înainte ca să fi ieșit tu din pântecul ei, Eu te pusesem deoparte și te făcusem proroc al neamurilor.”⁸

Cu siguranță că instruirea temeinică din Scripturi și din legea iudaică i-au fost utile lui Pavel ca învățător creștin. Dar din scrisorile lui, inspirate de Dumnezeu și consemnate în Biblie, rezultă cu claritate că el a respins esența convingerilor fariseice ale lui Gamaliel. Apostolul i-a îndreptat pe conaționali săi evrei și pe toți ceilalți nu spre rabinii iudaismului sau spre tradițiile concepute de oameni, ci spre Isus Hristos.

Pavel – rob al lui Dumnezeu

Pare ciudat pentru un om care avea toate calitățile să acceadă în ierarhiile formale și informale ale vremii să se mândrească cu poziția de

INSTRUIREA
TEMEINICĂ DIN
SCRIPTURI ȘI
DIN LEGEA IU-
DAICĂ I-AU FOST
UTILE LUI PAVEL
CA ÎNVĂȚĂTOR.
EL I-A ÎNDREP-
TAT PE TOȚI NU
SPRE RABINII
IUDAISMULUI SAU
SPRE TRADIȚIILE
CONCEPTE DE
OAMENI, CI SPRE
ISUS HRISTOS.

rob, fie el și al lui Dumnezeu, ba mai mult, să declare cu seninătate: „Dar lucrurile care pentru mine erau câștiguri, le-am socotit ca o pierdere din pricina lui Hristos. Ba încă, și acum privesc toate aceste lucruri ca o pierdere, față de prețul nespus de mare al cunoașterii lui Hristos Isus, Domnul meu. Pentru El am pierdut toate și le socotesc ca un gunoi, ca să câștig pe Hristos.”⁹

Este drept că, în cultura ebraică, statutul robului era cu mult diferit de cel al sclavului din antichitatea greacă sau romană, spre exemplu. De altfel, și Pavel folosește ba termenul de rob (*doulos*), ba pe cel de slujitor (*diakonos*). În plus, cum o altă semnificație a lui *doulos* este „cineva legat”, termenul poate fi folosit și pentru a exprima legătura de credință cu Hristos.

Smerenia lui Pavel merge însă și mai departe, atunci când afirmă: „M-am făcut robul tuturor, ca să câștig pe cei mai mulți.”¹⁰ În felul acesta, el nu face altceva decât să urmeze cu perseverență îndemnul Maestrului său: „Ci oricare va vrea să fie mare între voi să fie slujitorul vostru.”¹¹

Textele Scripturii ne ajută să reconsiderăm profilul slujitorului, înnobilându-l cu o serie de caracteristici de dorit pentru oricare dintre noi. Astfel, într-o lume în care tot mai puțini oameni sunt dispuși să asculte, tânărul Samuel îi răspunde Domnului prin cuvintele: „Vorbește, căci robul Tău ascultă.”¹²

Slujitorul lui Saul se dovedește a fi nu numai un om informat atunci când îi spune: „Iată că în cetatea aceasta este un om al lui Dumnezeu”¹³, ci și un om prevăzător, al cărui sfert de siclu de argint urma să constituie darul obișnuit în asemenea situații.

Alți slujitori ai aceluiași Saul, devenit între timp conducător al Israelului, sunt buni sfătui-

tori, când îi recomandă un cântăreț cu harpa ca mijloc de potolire a duhului rău, oameni cu gândirea limpede, care pot aprecia realizările unui David căzut în dizgrație, și chiar comunicatori de succes între Saul și David, într-o situație destul de delicată cum era aceea în care David urma să devină ginerele împăratului.¹⁴

Tot un bun sfătuitor se dovedește a fi și slujitorul lui Nabal, care, adresându-se soției acestuia, îi salvează astfel familia¹⁵, iar slujitorii lui Achiș aveau cu siguranță o memorie bună când îl sfătuiau să fie mai prudent față de amicul său David, într-o situație de conflict cu israeliții.¹⁶

Dacă ne gândim la istoria lui Avraam, constatăm că robul credincios putea ajunge chiar și „moștenitorul casei” (averii, gospodăriei) stăpânului, precum Eliezer din Damasc¹⁷.

Dar nu la o asemenea moștenire râvnea Pavel, ci la „cununa neprihănirii, pe care – spunea el – mi-o va da în ziua aceea Domnul, Judecătorul cel drept”¹⁸. Pavel își cunoștea bine Împăratul și aștepta momentul în care Acesta „va zice celor de la dreapta Lui: «Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți Împărăția care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii!»”¹⁹

Desigur că e imposibil de caracterizat în câteva pagini o personalitate atât de complexă cum a fost cel supranumit „apostolul neamurilor”. Dar dacă așteptările lui Pavel ca rob al lui Dumnezeu și „împreună-moștenitor cu Hristos”²⁰ v-au trezit interesul, scopul acestui text a fost atins. ■

Dan Constantinescu, doctor în economie, licențiat în teologie

CREȘTIN MODEL DAN CONSTANTINESCU

**PAVEL NU FACE ALTCEVA
DECÂT SĂ URMEZE CU
PERSEVERENȚĂ ÎNDEMUL
MAESTRULUI SĂU:
„CI ORICARE VA VREA
SĂ FIE MARE ÎNTRE VOI
SĂ FIE SLUJITORUL VOSTRU.”**

¹ Efeseni 4:7.

² Efeseni 2:20.

³ Galateni 2:9.

⁴ Faptele 13:3.

⁵ Galateni 1:1.

⁶ Matei 28:19.

⁷ Faptele 22:21.

⁸ Ieremia 1:5.

⁹ Filipeni 3:7,8.

¹⁰ 1 Corinteni 9:19.

¹¹ Matei 20:26.

¹² 1 Samuel 3:10.

¹³ 1 Samuel 9:6.

¹⁴ 1 Samuel 16:15,16; 18:5,22 și urm.

¹⁵ 1 Samuel 14:25 și urm.

¹⁶ 1 Samuel 21:11.

¹⁷ Geneza 15:2.

¹⁸ 2 Timotei 4:8.

¹⁹ Matei 25:34.

²⁰ Romani 8:17.

la odihnă » » » » »

PETRU DIACONU s-a născut pe data de 13 martie 1926, în familia lui Ghiță și Maria Diaconu, din comuna Moșna, județul Iași. Orfan de tată de la opt ani, îndură greutățile războiului. Vicesitudinile vieții îl apropie tot mai mult de Dumnezeu, iar în octombrie 1948 încheie legământ de credință cu Domnul și slujește cu dragoste în biserică, având diferite slujbe, jertfind cu bucurie pentru înaintarea cauzei Domnului și mântuirea semenilor. Se căsătorește în 1956 cu tânăra Margareta Mihalache, iar căminul lor este binecuvântat cu cinci vlăstare (trei băieți și două fete), cărora le inspiră dragoste și atașament pentru misiune. Harnic, credincios, iscusit și devotat pentru slujire, își dedică viața în slujba Mântuitorului și așteaptă întâlnirea cu El în slavă, la înnoirea tuturor lucrurilor. Încheie alergarea la 95 de ani, pe 14 aprilie 2021, în nădejdea vie a părtășiei veșnice cu Domnul vieții.

A consemnat pastor **Constantin Ciobanu**.

ADEVĂRUL PREZENT AL EDUCAȚIEI ADVENTISTE (VII)

DUMNEZEU *versus* OM

În ultimii ani, ne-am obișnuit cu mai multe dezbatări publice care au avut ca temă predarea religiei în școli, dar și cu adevărate „scandaluri publice” legate de situații concrete în domeniul educației din România, cum ar fi prezența icoanelor în instituțiile școlare sau predarea educației sexuale. Dincolo de orice preocupări autoritare care ar putea fi puse în seama bisericii majoritare, de mize politice, interese economice sau alte motive ce pot fi discutabile, este incontestabil că aceste momente de tensiune dintre *religios* și *laic* ne arată că este cunoscut faptul că opiniile adulților despre lume și viață sunt formate încă din școală. În plus, toate aceste situații ne confirmă evidența că în ultimele decenii s-a accentuat tendința agresivă de laicizare a actului educațional, ceea ce face imperios necesar un răspuns din partea educației adventiste. Într-o lume marcată de „triumful umanității”, în care Dumnezeu este tot mai puțin vizibil ca instanță de referință, adevărul prezent al educației adventiste susține autoritatea supremă a lui Dumnezeu și rolul Lui de susținător al ființei umane pentru existență și în „Marea luptă”. În ciuda tendințelor umaniste actuale de „emancipare față de religie”, educația adventistă continuă să își asume misiunea de restaurare a locului pe care Creatorul L-a avut de la început în viața omului și mai ales îl va avea la sfârșitul istoriei păcatului.

Dumnezeu *versus* om

Educația adventistă acceptă realitatea căderii în păcat a omului creat de Dumnezeu și, implicit, procesul degradării ființei umane ca rezultat al înstrăinării de Cel care este sursa vieții. Ca soluție reparatorie, încă de la alungarea din Grădina Edenului, prima familie a primit promisiunea revenirii la statutul inițial, cu condiția să rămână în relație cu Dumnezeu Creator și Mântuitor, arătând o preocupare constantă față de cerințele divine. Astfel, religia (*religare* – *re* (din nou) / *ligare* (legare)) devine un program pedagogic prin care omul se poate întoarce la statutul inițial și totodată își poate pune în valoare capacitățile cu care a fost înzestrat pentru a trăi o viață împlinită. Din nefericire, la această opțiune restauratoare bazată pe relația cu Dumnezeu a rămas alternativa amăgitoare de revendicare a existenței pentru sine și luarea destinului în propriile mâini, subordonând divinul factorului uman.

Rămânând fidelă proiectului inițial, educația adventistă urmează planul marelui Învățător, adică „refacerea chipului lui Dumnezeu în om”, obiectiv asumat ca

misiune colectivă pentru că „fiecare profesor din școlile noastre trebuie să lucreze în armonie cu acest plan”¹. De aceea, Ellen G. White recomandă „cu căldură o educație care Îl recunoaște pe Dumnezeu ca fiind izvorul oricărei înțelepciuni și priceperi”². Când aceste principii sunt înțelese, omul acceptă că a fost creat pentru a fi „chipul și slava lui Dumnezeu” (1 Corinteni 11:7), iar mintea lui „este adusă în comuniune cu mintea lui Dumnezeu, finitul cu Infinitul. Efectul unei asemenea comuniuni asupra trupului, minții și sufletului este dincolo de tot ceea ce se poate estima”³. Numai așa se poate realiza „idealul lui Dumnezeu pentru copiii Săi [...] – asemănarea cu Dumnezeu. [...] În fața studentului se deschide o cărare a progresului neîntrerupt”⁴.

Dar când Dumnezeu nu este centrul și scopul cunoașterii, mintea își pierde reperele, iar omul răstoarnă ordinea creației (Romani 1:28). Așa cum actul creator a stabilit că existența este un rezultat al intervenției lui Dumnezeu prin suflarea divină, la fel o viață împlinită și trăită cu sens se realizează numai în relație cu Cel care este Creatorul, Mântuitorul, Sursa cunoașterii, Judecătorul și Infinitul, care a stabilit un ideal al cunoașterii ce va reprezenta permanent pentru ființele create o atracție de neatins, dar necesară pentru o dezvoltare continuă. De aceea, relația cu Dumnezeu și asumarea misiunii de a reprezenta Ființa divină (Ioan 13:35; 1 Corinteni 10:31) sunt pentru om nu numai garanția adevăratei cunoașteri și împliniri, ci și condiția de a evita păcatul luciferic prin care creatura își dorește să fie mai presus de Creator.

Din nefericire, și reușita ispășirii din Grădina Edenului a venit tot printr-un atac la relația creatură-Creator, prin promisiunea unei cunoașteri care poate stabili un raport de egalitate între om și Dumnezeu (Geneza 3:5). Fapt este că și înainte de cădere omul a considerat că este mai de dorit aroganța independentă în locul umilinței dependente. Din nefericire, ceea ce n-au înțeles primii părinți și nici generațiile următoare este că anularea raportului prin care omul este dependent de Dumnezeu nu înseamnă stabilirea unei relații de egalitate între om și Dumnezeu (Geneza 3:5), ci este realizarea unui act de încumetare prin care Dumnezeu este subordonat ființei umane după precedentul „tainei fărădelegii” (Isaia 14:13). A contesta autoritatea divină înseamnă de fapt a o subordona și a o anula (Isaia 29:16). Consecințele acestei atitudini le vedem atât de prezente în veacul nostru secularizat, în care se strigă: „Dumnezeu a murit!” și „*Homo deus*”⁵.

Om versus Dumnezeu

Ori de câte ori recunoaștem și apreciem descoperirile științei sau prezentăm în termeni laudativi progresul tehnic și nivelul ridicat de trai al omului din mileniul al III-lea, nu se poate să nu observăm tendința profund egoistă și individualistă care este reprezentativă pentru timpul în care trăim. Preocuparea evidentă de a organiza și a conduce societatea, implicit viața individului, prin instituții, politici și programe publice care să facă dovada că omul are soluții pentru orice problemă a umanității, este una dintre cele mai clare dovezi că ființa umană își dorește să aibă singura autoritate și să o aibă în totalitate. Astfel, Dumnezeu nu mai are loc în universul de viață al omului postmodern, pentru că acesta consideră că are cunoștințele și instrumentele necesare de a găsi (mai curând sau mai târziu) răspuns la toate întrebările lui.

Prezentarea cauzelor care ne-au adus în această situație depășește spațiul oferit acestui articol, dar putem spune că în această stare s-a ajuns în urma unui proces programatic de înstrăinare a omului de Dumnezeu. Așa cum a remarcat profesorul Jonathan Sacks, schimbările fundamentale în metoda și abordarea cunoașterii din secolul al XVI-lea au determinat și susținut alte schimbări la nivel educațional, politic, social, cultural și religios. Rabinul evreu arată că primele semne ale schimbării au devenit vizibile la început în secolul al XVII-lea, când a avut loc secularizarea informației prin știință și filozofie. În secolul următor s-a realizat secularizarea autorității, mai ales în urma formării Statelor Unite ale Americii și după Revoluția franceză, care a condus la separarea radicală a bisericii de stat. Procesul a continuat în secolul al XIX-lea cu secularizarea culturii, când subiectul principal al artei a devenit omul, cu trăirile lui existențiale, și când galeriile de artă și muzeele au fost văzute ca alternative la biserici și au devenit spații în care se poate întâlni sublimul. Iar în final, în secolul al XX-lea, cu precădere după anii '60, a urmat secularizarea moralei prin respingerea oricărei norme absolute și acceptarea principiului care afirmă că singura justificare pentru care cineva poate interveni în viața privată a altcuiva, lucru valabil și pentru stat, este pentru a preveni un rău pe care o persoană l-ar putea face împotriva altor oameni.⁶ Acest reduționism raționalist și individualism greșit înțeles a condus încet către situația prezentă, când criteriile personale tind să devină ultima autoritate de evaluare.

Această inversare a ordinii creației a fost accentuată de omul contemporan, care este din ce în ce mai interesat de satisfacerea egoului personal, iar această tendință se vede și în preocuparea de a deveni tot mai stăpân pe natură, ceea ce implică faptul că el se simte tot mai puțin dependent sau responsabil față de aceasta. În aceste împrejurări, suntem nevoiți să ne întrebăm cu îngrijorare dacă nu cumva cea mai periculoasă formă de adicție va deveni dependența de sine, ca urmare a inversiunii om *versus* Dumnezeu.

Întoarcerea la modelul educației adventiste: Dumnezeu versus om

O întoarcere a omului contemporan către Dumnezeu și menținerea unei experiențe transformatoare de relație cu El are loc de cele mai multe ori atunci când sunt persoane care să-i îndrume pe copii și tineri către Cel care este sursa vieții și a fericirii autentice. Ellen White s-a referit la rolul important pe care îl au părinții și profesorii creștini în educația religioasă, susținând că, „pe măsură ce părinții și profesorii evlavioși lucrează în armonie, inimile copiilor sunt pregătite să aibă un interes mai profund pentru lucrarea lui Dumnezeu din biserică”⁷. Ea avertizează că „în lume există două categorii de educatori: cei pe care Dumnezeu îi face canale ale luminii și cei pe care Satana îi folosește ca agenți ai săi”⁸.

Domnul Hristos ne-a spus că „fiii veacului acestuia, față de semenii lor, sunt mai înțelepți decât fiii luminii” (Luca 16:8), iar această avertizare ar trebui să ne ajute să realizăm că educația seculară a avut o mare contribuție la procesul de înstrăinare a omului de Dumnezeu și la întoarcerea lui către sine până la o autodependență totală. De aceea, instituțiile adventiste de educație, între care se numără și Universitatea Adventus, sunt mai mult decât o alternativă la ofertele educaționale care eliberează diplome de absolvire. În aceste timpuri, educația adventistă poate fi calea prin care copiii și tinerii sunt conduși spre Dumnezeu, pentru ca viziunea lor despre viață să treacă dincolo de realitatea imediată către *lucrurile de sus* (Coloseni 3:2) și să rămână orientată spre Cel care a spus: „Eu vin curând!” (Apocalipsa 22:12). Numai așa copiii și tinerii pot rămâne în relația salvatoare „Dumnezeu *versus* om” și pot evita cea mai periculoasă adicție din timpul sfârșitului, „dependența de sine”. ■

Emanuel Sălăgean, pastor, șef birou comunicare și relații publice, Universitatea Adventus

¹ Ellen G. White, *Principiile fundamentale ale educației creștine*, p. 436 (ediția electronică).

² Ellen G. White, *Educație*, p. 7 (ediția electronică).

³ *Idem*, p. 14 (ediția electronică).

⁴ *Idem*, p. 18 (ediția electronică).

⁵ Există multă literatură care susține că omul prezent a evoluat de la *Homo sapiens* la *Homo deus* pentru că acum legile proiectării inteligente fundamentate pe genetică, inteligență artificială și nanotehnologie au depășit fizica, chimia și biologia ca variante pentru explicarea vieții. În viziunea unor oameni de știință este doar o problemă de timp până când legile și limitele selecției naturale vor fi anulate de oportunitățile nelimitate oferite de revoluția științifică. Vezi Yuval Noah Harari, *Sapiens sau Homo deus*.

⁶ Jonathan Sacks, *Not in God's Name*, Maggid, New Milford USA, 2016, p. 13.

⁷ Ellen G. White, *Îndrumarea copilului*, p. 319 (ediția electronică).

⁸ Ellen G. White, *Principiile fundamentale ale educației creștine*, p. 160 (ediția electronică).

DOCUMENTELE PE BAZA CĂRORA SE ȚINE JUDECATA FINALĂ

„Subiectul sanctuarului și al judecății de cercetare ar trebui să fie înțeles în mod clar de poporul lui Dumnezeu.” (TV 488)

Datorită faptului că faza judecății de cercetare se ține în cer și, evident, cei judecați, oamenii, nu sunt prezenți la acest tribunal suprem, se subînțelege rolul principal al documentelor pe baza cărora se derulează actul judecății divine. Iată documentele pe care le amintește Biblia în legătură cu acest eveniment de o importanță covârșitoare, deoarece în cadrul său se stabilește dacă cineva va avea sau nu parte de mântuire.

1. Cele Zece Porunci

Vechiul Testament arată că obligativitatea păzirii Celor Zece Porunci nu se restrânge doar la poporul Israel, ci se extinde asupra tuturor oamenilor și, în funcție de această Lege, vor fi judecați toți oamenii.

„Le-am dat legile Mele și le-am făcut cunoscute poruncile Mele pe care trebuie să le împlinescă omul ca să trăiască prin ele” (Ezechiel 20:11).

„Să ascultăm dar încheierea tuturor învățăturilor: Tem-te de Dumnezeu și păzește poruncile Lui. Aceasta este datoria oricărui om. Căci Dumnezeu va aduce orice faptă la judecată, și judecata aceasta se va face cu privire la tot ce este ascuns, fie bine, fie rău” (Eclesiastul 12:13,14).

Chiar dacă chivotul cu Cele Zece Porunci nu a mai fost găsit după robia babiloniană, originalul Decalogului este păstrat în chivotul din Templul ceresc. În prezentarea evenimentelor finale, Ioan scrie despre locul unde se păstrează marele etalon moral: „Și Templul lui Dumnezeu, care este în cer, a fost deschis și s-a văzut chivotul legământului Său în Templul Său” (Apocalipsa 11:19).

Scriitorii inspirați ai Noului Testament reiterează faptul că oamenii vor fi judecați pe baza Legii morale, pe baza Celor Zece Porunci.

„Căci Cel ce a zis: «Să nu preacurvești» a zis și: «Să nu ucizi.» Acum, dacă nu preacurvești, dar ucizi, te faci călcător al Legii. Să vorbești și să lucrezi ca niște oameni care au să fie judecați de o lege a slobozeniei...” (Iacov 2:11,12). Referirea la poruncile a șaptea și a șasea este o dovadă evidentă că apostolul Iacov are în vedere Decalogul, pe care îl numește „legea slobozeniei”, păzirea Legii garantând adevărata libertate. În Iacov 1:23-25, „legea slobozeniei” este definită ca fiind desăvârșită și având rol de oglindă în care omul își poate recunoaște „fața” morală.

Apostolul Ioan arată că instrumentul care definește păcatul este Legea. „Oricine face păcat face și fărădelege; și păcatul este fărădelege” (1 Ioan 3:4). Iar apostolul Pavel

precizează că acolo „unde nu este o Lege nu este nici călcare de lege” (Romani 4:15). Cu alte cuvinte, în absența Legii morale nu există nici păcat. Ar fi absurd un proces la forul suprem al Universului fără un Cod moral unic.

2. Cartea vieții (Apocalipsa 20:12,15; 21:27; Psalmii 69:28; Exodul 32:32,33; Psalmii 139:16)

Conform clarificărilor pe care le obținem din Spiritul Profetic, cartea vieții conține diferite categorii de nume:

- „Când devenim copii ai lui Dumnezeu, numele nostru este înscris în cartea vieții Mielului și rămâne acolo până la timpul judecății de cercetare. Numele fiecărui individ va fi chemat și raportul vieții sale va fi examinat de Cel care declară: „Știu faptele tale.” Dacă în ziua aceea va reieși că nu ne-am pocăit pe deplin de faptele noastre rele, numele noastre vor fi șterse din cartea vieții, iar păcatele noastre ne vor acuza.” (7 BC 987)

- Numele celor care au îndeplinit chiar și cel mai simplu act de curtoazie din inimă față de Domnul. (DA 564)

- Toți cei care au ales Împărăția iubirii și neprihănirii lui Hristos... În cartea providenței lui Dumnezeu, volumul vieții, fiecare dintre noi primește o pagină. Acea pagină conține toate particularitățile istoriei noastre. Chiar și firele de păr ne sunt numărate. (HLL 313)

- Oameni care, deși nu au parte de recunoștința lumii, servesc Domnului. (4 BC 1184)

- Cei care au intrat în marea luptă prin aceea că au căutat mila și favoarea lui Dumnezeu. (5T 470)

- Rămășița disprețuită a celor care au rezistat amăgirilor lui Satana și care nu au putut fi abătuți în loialitatea lor de răcnete balaurului. „Păcatele lor sunt transferate asupra originatorului păcatului. Și rămășița nu numai că este iertată și acceptată, ci onorată.” (5T 475)

3. Cartea aducerii aminte (Maleahi 3:16) este documentul unde se notează toate datele despre om, dar din referințele Spiritului Profetic ar reieși că în această carte se păstrează mai ales faptele pozitive.

„Evidența serviciului ceresc. Toți cei care participă la această mare mântuire realizată de Isus Hristos au obligația de a fi lucrători împreună cu Dumnezeu. În curțile cerești este citit documentul în care este înregistrat fiecare nume, iar agențiile cerești răspund chemării. Slujba dată de fiecare ființă umană de pe pământ este înregistrată acolo. Dacă vreunul este neglijent, acesta este înregistrat; dacă este sânguinos, același lucru este raportat; dacă sunt leneși, fapta se înscrie în dreptul numelor lor. În toată marea masă a umanității, niciunul

nu se pierde din vedere. Apoi, fiecare să fie gata să răspundă chemării, spunând: «Iată, Doamne, sunt gata de acțiune». (7BC 987.3)

4. Evanghelia lui Pavel

„Și faptul acesta se va vedea în ziua când, după Evanghelia mea, Dumnezeu va judeca, prin Isus Hristos, lucrurile ascunse ale oamenilor” (Romani 2:16).

Desigur „evanghelia lui Pavel” – o referire mai ales la Epistola către romani – nu are rolul unui cod moral precum Decalogul, ci este documentul prin care oamenii au fost încunoștințați atât cu privire la posibilitatea și condițiile mântuirii, cât și cu privire la judecata divină. Înseamnă că judecata va avea loc în conformitate cu cele scrise în epistola sa, pe care o numește „evanghelie”.

Ce ne spune evanghelia apostolului Pavel despre judecată?

„Știm, în adevăr, că judecata lui Dumnezeu împotriva celor ce săvârșesc astfel de lucruri este potrivită cu adevărul. Și crezi tu, omule, care judeci pe cei ce săvârșesc astfel de lucruri și pe care le faci și tu, că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu? Sau disprețuiești tu bogățiile bunătății, îngăduinței și îndelungii Lui răbdări? Nu vezi tu că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăință? Dar, cu împietrirea inimii tale, care nu vrea să se pocăiască, îți aduni o comoară de mânie pentru ziua mâniei și a arătării dreptei judecăți a lui Dumnezeu, care va răsplăti fiecăruia după faptele lui. Și anume va da viața veșnică celor ce, prin stăruința în bine, caută slava, cinstea și nemurirea, și va da mânie și urgie celor ce, din duh de gâlceavă, se împotrivesc adevărului și ascultă de nelegiuire. Necaz și strămtorare vor veni peste orice suflător omenesc care face răul: întâi peste iudeu, apoi peste grec. Slavă, cinste și pace vor veni însă peste oricine face binele: întâi peste iudeu, apoi peste grec. Căci înaintea lui Dumnezeu nu se are în vedere fața omului. Toți cei ce au păcătuit fără lege vor pieri fără lege, și toți cei ce au păcătuit având lege vor fi judecați după lege. Pentru că nu cei ce aud Legea sunt neprihăniți înaintea lui Dumnezeu, ci cei ce împlinesc Legea aceasta vor fi socotiți neprihăniți. Când neamurile, măcar că n-au lege, fac din fire lucrurile Legii, prin aceasta ei, care n-au o lege, își sunt singuri lege și ei dovedesc că lucrarea Legii este scrisă în inimile lor, fiindcă despre lucrarea aceasta mărturisește cugetul lor și gândurile lor, care sau se învinovățesc, sau se dezvinovățesc între ele. Și faptul acesta se va vedea în ziua când, după Evanghelia mea, Dumnezeu va judeca, prin Isus Hristos, lucrurile ascunse ale oamenilor” (Romani 2:2-16).

Era evanghelia lui Pavel, apostolul neamurilor, diferită de cea a celorlalți apostoli?

„Fraților, vă mărturisesc că Evanghelia propovăduită de mine nu este de obârșie omenească, pentru că n-am

primit-o, nici n-am învățat-o de la vreun om, ci prin descoperirea lui Isus Hristos” (Galateni 1:11,12)

„După paisprezece ani, m-am suit din nou la Ierusalim împreună cu Barnaba și am luat cu mine și pe Tit. M-am suit, în urma unei descoperiri, și le-am arătat Evanghelia pe care o propovăduiesc eu între neamuri, îndeosebi celor mai cu vază, ca nu cumva să alerg sau să fi alergat în zadar... Cei ce sunt socotiți ca fiind ceva – orice ar fi fost ei, nu-mi pasă: Dumnezeu nu caută la fața oamenilor – aceștia, zic, ei, cei cu vază, nu mi-au adăugat nimic” (Galateni 2:1,2,6).

Concluzii: Câtă atenție, seriozitate și în același timp îngrijorare din partea lui Pavel cu privire la conținutul evangheliei pe care a vestit-o și o vestea cu maximă responsabilitate „ca nu cumva să alerg sau să fi alergat în zadar...”

Evanghelia apostolului Pavel era identică cu cea a celorlalți apostoli (cei vizați sunt mai ales apostolii Petru, Iacov și Ioan). De fapt, în aceeași epistolă, el arată atât de clar și de categoric că nu există o altă evanghelie autorizată de Dumnezeu, de apostoli, adică una – strictă pentru iudei, alta – permisivă pentru neamuri. Iar dacă ar vesti cineva o evanghelie diferită de aceasta, chiar de ar fi un înger din cer, să fie anatema.

„Nu doar că este o altă Evanghelie, dar sunt unii oameni care vă tulbură și voiesc să răstoarne Evanghelia lui Hristos. Dar chiar dacă noi înșine sau un înger din cer ar veni să vă propovăduiască o Evanghelie deosebită de aceea pe care v-am propovăduit-o noi, să fie anatema! Cum am mai spus, o spun și acum: dacă vă propovăduiește cineva o Evanghelie deosebită de aceea pe care ați primit-o, să fie anatema!” (Galateni 1:7-9).

Asemenea lui Iacov și Ioan, Pavel arată că Legea (contextul arată că se referă la Decalog) este baza juridică a judecății divine. Fiecare om deține cel puțin anumite reminiscențe ale Legii morale. Chateaubriand întărește acest adevăr: „Legile bune nu sunt decât conștiința scrisă” (Larousse 1873, *Le Grand Dictionnaire Universel du XIX-eme Siecle*, vol. X, art. „Loi”). Apostolul Pavel numește Legea ca fiind „dreptarul cunoștinței depline și al adevărului”, ceea ce azi numim etalon. Legea nu este desființată prin credință, dimpotrivă, este întărită prin ea (Romani 3:31). În capitolul 7:7, se arată că Legea este „sfântă, dreaptă și bună”. Referința la porunca a zecea arată că se referă tot la Decalog.

Pentru o mai bună înțelegere a judecății de cercetare și a judecății finale, vă propun studiul capitolului 28, „În fața raportului vieții”, din *Tragedia veacurilor*. ■

ACEEASI
EVANGHELIE
EMILIAN
NICULESCU

Emilian Niculescu, pastor pensionar

CANTONAMENTUL NAȚIONAL SOLA SCRIPTURA 2021

În perioada 2-5 septembrie 2021, a avut loc Cantonamentul Național Sola Scriptura. Evenimentul s-a desfășurat în cadrul Centrului de Tineret de la Sățic, Argeș, unde au participat peste 130 de persoane, librari, pastori, directori SSLP, reprezentanți ai Uniunii de Conferințe și ai Editurii Viață și Sănătate, invitați și familiile acestora.

Obiectivul cantonamentului a fost stabilirea strategiei pentru dezvoltarea și eficientizarea rețelei naționale de librării Sola Scriptura, care numără în momentul de față 51 de centre.

Concluziile dezbaterilor au dat naștere proiectului „Pune umărul pentru orașul tău!”, proiect în care ești invitat să te implici și tu. Mai multe informații găsești în studiul biblic (lecțiunea) din trimestrul IV, 2021.

Dumnezeu să binecuvânteze întreaga echipă Sola Scriptura și să ne ajute să implementăm cu succes proiectul „Pune umărul pentru orașul tău!”.

Este loc și pentru tine în echipa Sola! ■

Marius Bratu, director Sola Scriptura

BIRUITORII (II)

Biruitorii în războiul universal vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu, iar Dumnezeu ne dă biruința prin Domnul nostru Isus Hristos! Așa ajungem biruitori și acesta este secretul pe care l-au descoperit și l-au luat în seamă toți biruitorii din Apocalipsa. Adică să mergem după Domnul Isus Hristos, deoarece biruința nu este a noastră, ea vine de la Dumnezeu prin Hristos, pentru că o dorim și o acceptăm.

„Tăria noastră nu-i de-ajuns / și-am fi răpuși pe dată, / Dar pentru noi luptă Isus, / El duce lupta toată! / Și-ntrebi tu cine-i El? / El e Emanuel, / E Domnul Sabat / și Dumnezeu a tot, / Izbânda întrupată! // De-ar fi cu draci pământul plin, / ce-ar vrea să ne înghită, / Nu ne-ndoiim cât de puțin de-a noastră reușită! / Al răzvrătirii prinț / scrâșnește-amar din dinți, / Dar oricât ar scrâșni, / Scriptura-l va zdrobi, / ea stă nebiruită.” (Imnul 268, „Cetate tare-i Dumnezeu”, din *Immuri creștine*, ediția 2006, strofele 2 și 3).

Dar de ce se vor pierde mulți, foarte mulți, o gloată „ca nisipul mării” (Apocalipsa 20:8)? Pentru că au alergat înaintea lui Isus sau pentru că nu au vrut să știe de Isus, sau pentru că nu i-a interesat nimic despre Dumnezeu, cer, veșnicie. Pentru că nu au vrut să obțină biruință împotriva lui Satana, ci s-au unit cu el împotriva lui Dumnezeu.

Ați reținut că mântuiții „l-au biruit prin sângele Mielului” (Apocalipsa 12:11). Sângele „Mielului lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii” (Ioan 1:29). Sângele Său, care mântuiește: „...căci știți că nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur, ați fost răscumpărați din felul deșert de viațuire pe care-l moșteniserăți de la părinții voștri, ci cu sângele scump al lui Hristos, Mielul fără cusur și fără prihană” (1 Petru 1:18,19).

Sângele Mielului ne aduce biruința asupra păcatului, ca să nu ne mai robească, ne dă biruința împotriva balaurului celui mare și ne asigură viața veșnică, pentru că Apocalipsa este destul de clară că doar biruitorii vor intra în Împărăția lui Dumnezeu!

Știind bine că numai prin sângele Mielului se poate obține această biruință salvatoare, noi trebuie să meditam zilnic la jertfa mântuitoare a Mielului. Să-L invităm să vină în viața noastră, în casa noastră. El abia așteaptă să cerem această prezență și părtășie binecuvântată. Nu avem nicio îndoială în acest sens. Absolut niciuna.

Vrem să-L urmăm pe El, așa cum i-a cerut El lui Petru și cum le cere tuturor ucenicilor Săi. Vrem să-L ur-

măm aici și în veșnicie. „Ei Îl urmează pe Miel oriunde merge El” (Apocalipsa 14:4). Este garda de onoare, dar nici ceilalți mântuiți nu vor urma pe altcineva.

Să vedem din nou care vor fi privilegiile celor care au biruit prin sângele Mielului:

- au dreptul de a mânca din pomul vieții,
- se bucură de posibilitatea de a nu mai muri niciodată,
- au dreptul de a mânca din mana ascunsă,
- primesc o piatră albă cu un nume nou, știut numai de purtător,
- au stăpânire peste neamuri,
- primesc lucafărul de dimineață,
- sunt îmbrăcați în haine albe,
- numele lor este păstrat în cartea vieții,
- sunt făcuți stâlpi în templul lui Dumnezeu pentru veșnicie,

- sunt scrise pe ei numele Tatălui, al lui Hristos și al cetății sfinte,

- șed împreună cu Hristos pe scaunul Lui de domnie.

Dintre aceste unsprezece privilegii, două sunt de natură alimentară:

- dreptul de a mânca din pomul vieții,
- dreptul de a mânca din mana ascunsă.

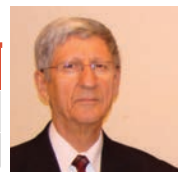
În prima carte a Bibliei citim despre pomul vieții: „Domnul Dumnezeu a făcut să răsară din pământ tot felul de pomi, plăcuți la vedere și buni la mâncare, și pomul vieții în mijlocul grădinii” (Geneza 2:9). Care era rolul aceluia pom?

Aflăm din Spiritul Profetic:

- „Pomul vieții este o reprezentare a grijii păstrătoare a lui Hristos față de copiii Săi. Când mâncau din acest pom, Adam și Eva recunoșteau dependența lor de Dumnezeu. Pomul vieții poseda puterea de a perpetua viața și, atâta timp cât mâncau din el, ei nu puteau muri. Viețile antediluvienilor erau prelungite datorită puterii dădătoare de viață a acestui pom, care a fost transmisă la ei de la Adam și Eva” (*Review and Herald*, 26 ianuarie 1897).

- „În mijlocul Edenului creștea pomul vieții, al cărui fruct avea puterea de a perpetua viața. Dacă Adam ar fi rămas ascultător față de Dumnezeu, el ar fi continuat să se bucure de liber acces la acest pom și ar fi trăit în veci. Însă, când a păcătuit, el a fost exclus de la consumarea

RODUL
CALVARULUI
ȘTEFAN
RADU

fructului pomului vieții și a ajuns supus morții” (*Tragedia veacurilor*, pp. 532–533).

Prin urmare, primii oameni au avut dreptul de a mânca din pomul vieții și au mâncat, energia transmisă de acel fruct manifestându-se chiar în urmașii lor multă vreme după aceea, deși acum erau păcătoși.

Când au călcat porunca Domnului și au ascultat de Satana mâncând din pomul oprit (vezi Geneza 2:16,17 și 3:1-6), ei au pierdut dreptul acela: „Domnul Dumnezeu a zis: «Iată că omul a ajuns ca unul dintre Noi, cunoscând binele și răul. Să-l împiedicăm dar acum, ca nu cumva să-și întindă mâna, să ia și din pomul vieții, să mănânce din el și să trăiască în veci.» De aceea Domnul Dumnezeu l-a izgonit din Grădina Edenului, ca să lucreze pământul din care fusese luat. Astfel l-a izgonit El pe Adam; și, la răsăritul Grădinii Edenului, a pus niște heruvimi care să învântească o sabie învâpăiată, ca să păzească drumul care duce la pomul vieții” (3:22-24).

După expulzarea lui Adam și a Evei din Eden, nimeni nu a mai mâncat din pomul vieții. De aceea niciun om nu este nemuritor. Trist, dar adevărat, chiar dacă minciuna „șarpelui” – că nu vor muri – este crezută și predicată de la amvoane. Nu o cred atei și nu o cred adventiștii de ziua a șaptea! Interesant, deși diferențele dintre aceste grupe sunt colosale.

După vreme îndelungată, de mii de ani, pomul vieții reapare în ultima carte a Bibliei: „În mijlocul pieței cetății și pe cele două maluri ale râului era pomul vieții, rodind douăsprezece feluri de rod și dând rod în fiecare lună; și frunzele pomului slujesc la vindecarea neamurilor” (Apocalipsa 22:2).

Eliminarea de la pomul vieții este acum anulată și biruitorii au dreptul de a consuma din el: „Ferice de cei ce își spală hainele, ca să aibă drept la pomul vieții și să intre pe porți în cetate!” (vers. 14).

- „După expulzarea din Eden, viața lui Adam pe pământ a fost plină de durere. Fiecare frunză care murea, fiecare animal de jertfă, fiecare degenerare pe fața frumoasă a naturii, fiecare pată pe puritatea omului erau amintiri ale păcatului său. (...) Cu credincioșie s-a pocăit el de păcatul lui, s-a încrezut în meritele Mântuitorului făgăduit și a murit în nădejdea unei învieri. Fiul lui Dumnezeu l-a răscumpărat pe om din înfrângere și cădere, iar acum, prin lucrarea ispășirii, Adam este reinstalat în poziția lui dintâi” (*Tragedia veacurilor*, pp. 647–648).

- „El privește pomii care erau odată delectarea lui – chiar pomii ale căror fructe el însuși le adunase în zilele nevinovăției și bucuriei lui. El vede vițele pe care propriile lui mâini le-au aranjat, chiar florile pe care-i plăcu-se cândva să le îngrijească. Mintea lui pricepe realitatea scenei; el înțelege că acesta este în adevăr Edenul restaurat, mai plăcut acum decât atunci când a fost izgonit din el. Mântuitorul îl duce la pomul vieții, rupe fructul glorios și îl invită să mănânce. El se uită împrejurul lui

și privește o mulțime din familia lui răscumpărată, stând în Paradisul lui Dumnezeu. Atunci el își aruncă coroana sclipitoare la picioarele lui Isus și, căzând pe pieptul Lui, Îl îmbrățișează pe Mântuitorul. Atinge harpa de aur și bolțile cerului răsună de cântarea triumfală: «Vrednic, vrednic, vrednic este Mielul care a fost junghiat și trăiește din nou!» Familia lui Adam preia tonul și își aruncă coroanele la picioarele Mântuitorului, plecându-se înaintea Lui în adorare” (*Ibid.*, p. 648).

Dumnezeu Își respectă promisiunea: „Celui ce va birui îi voi da să mănânce din pomul vieții, care este în raiul lui Dumnezeu” (Apocalipsa 2:7).

Dar mana? Pentru că El a zis, de asemenea: „Celui ce va birui îi voi da să mănânce din mana ascunsă” (vers. 17). Interdicția accesului la pomul vieții este ridicată pentru cei biruitori, iar mana nu mai este ascunsă, ci oferită pentru consum, tot biruitorilor. Nu e minunat?

„Și am văzut ca o mare de sticlă amestecată cu foc; și pe marea de sticlă, cu alăutele lui Dumnezeu în mână, stăteau biruitorii fiarei, ai icoanei ei și ai numărului numelui ei. Ei cântau cântarea lui Moise, robul lui Dumnezeu, și cântarea Mielului. Și ziceau: «Mari și minunate sunt lucrările Tale, Doamne Dumnezeule atotputernice! Drepte și adevărate sunt căile Tale, împărate al neamurilor! Cine nu se va teme, Doamne, și cine nu va slăvi numele Tău? Căci numai Tu ești sfânt și toate neamurile vor veni și se vor închina înaintea Ta, pentru că judecățile Tale au fost arătate!»” (Apocalipsa 15:2-4).

Biruitorii moștenesc Împărăția lui Dumnezeu. Ei l-au biruit pe vrăjmașul lui Dumnezeu și al lor „prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturisirii lor” (Apocalipsa 12:11). Acestea au fost mijloacele prin care au obținut biruința. Dar nu au obținut această biruință singuri, doar prin sângele Mielului, ci Mielul a fost cu ei în timpul mărturisirii lor: „Ei (nelegiuirii uniți împotriva Cerului) se vor război cu Mielul, dar Mielul îi va birui, pentru că El este Domnul domnilor și Împăratul împăraților. Și cei chemați, aleși și credincioși, care sunt cu El, de asemenea vor birui” (17:14).

Biruitori vor fi foarte mulți: „După aceea m-am uitat și iată că era o mare gloată, pe care nu putea s-o numere nimeni, din orice neam, din orice seminție, din orice norod și de orice limbă, care stătea înaintea scaunului de domnie și înaintea Mielului, îmbrăcați în haine albe, cu ramuri de finic în mâini; și strigau cu glas tare și ziceau: «Mântuirea este a Dumnezeului nostru, care șade pe scaunul de domnie, și a Mielului!»” (Apocalipsa 7:9,10).

Biruitorii stau pe marea de sticlă amestecată cu foc și Îl laudă pe Dumnezeu. Biruitorii recunosc meritele Mielului – mântuirea le-a venit prin El, iar biruința Lui le-a fost acordată și lor. De aceea își aruncă cununile la picioarele Lui.

Haideți acolo, dragi cititori! E timpul, iar Cerul ne așteaptă! Amin! ■

AUTENTICITATEA ȘI ISTORICITATEA TOREI (I)

În acest trimestru, studiem la Școala de Sabat cartea Deuteronomul, o ocazie de a redescoperi pe Moise și pe Dumnezeu lui Israel – singurul care face minuni și care Se ține de cuvânt. Din nefericire, există printre noi și învățători rătăciți, sau apostati, care nu se mai țin de Cuvântul lui Dumnezeu, ci de cuvintele învățaților aroganți și necredincioși ai acestui veac. De mai mult timp, unii dintre frații noștri sunt afectați de influența demonică a criticii distructive a Bibliei, care între altele nu-l mai recunoaște pe Moise ca autor și adesea îi contestă chiar istoricitatea. Istoria biblică devine în gura lor „mit” – rostit cu aplomb și cu pretenția că înainte de Herodot nu ar fi existat simț istoric, că doar mitul ar fi fost apreciat.

Întrucât Deuteronomul este ultima parte a Torei (legea lui Moise) și totodată o recapitulare superioară a celor scrise în cărțile Exodul, Leviticul, Numeri, istoricitatea Deuteronomului va fi discutată aici în cadrul Pentateucului.¹

Deșteptii lumii care foarfecă Biblia

Începând cu Wilhelm M. L. de Wette (1780–1849) și Julius Wellhausen (1844–1918), tot mai mulți teologi luterani, reformați și anglicani, sub influența umanismului raționalist, îi neagă lui Moise calitatea de autor și chiar aceea de personaj istoric. Cărțile lui Moise sunt considerate prima parte a unei scrieri numite convențional „Istoria primară”, care cuprinde Pentateucul, Iosua, Judecători-Rut, Samuel și Împărați, compilate din mai multe surse și redactate în Babilon în prima parte a anului 560 î.Hr. Alții afirmă că totul a fost o invenție din perioada lui Ezra, cu puține surse documentare și orale dinainte de exil.

Prin intermediul iezuiților, critica distructivă a Bibliei a pătruns mai recent și în teologia catolică, devenind astfel dominanta studiilor biblice în toate marile universități ale lumii. Această „ateologie” i-a influențat în mai mică măsură pe evanghelici și pe ortodocși, dar este tot mai clar că nimeni nu este ocolit de microbul „scepticismei” arogante, nici măcar adventiștii, care se cred în siguranță.

Teoria surselor, numită și „ipoteza documentară”, invocă următorul tip de argumente:

- a) Folosirea mai multor nume ale Divinității (e.g. Yahwé, Elohim: Geneza 1:1; 2:5);
- b) Repetarea unor scenarii ale narativului (e.g. Geneza 12:11-20; 20:1-18; 26:7-11);
- c) Presupuse anacronisme istorice sau lingvistice (e.g. Caldeea, Geneza 11:28; Ramses, Geneza 47:11; Exodul 1:11);
- d) Asemănări cu mitologia culturilor vecine;²
- e) La timpul istoric indicat de Biblie nu ar fi existat încă nici evrei și nici scriere ebraică;
- f) Descrierea unor fenomene supranaturale.

Nu intenționăm aici infirmarea tuturor acestor argumente. Este suficient să dăm numai câteva exemple, după care vom evidenția dovezile interne ale Bibliei, care sunt coplesitoare. Pe de altă parte, nu putem nega faptul că studiul științific (filologic, lingvistic, istoric etc.) face unele observații care nu pot fi ignorate, astfel încât realitatea istorică a scrierii și redactării cărților biblice nu este atât de simplă precum ne imaginăm de obicei.

Replicile credinței

Legea lui Moise, confirmată de profeți, de Isus și de apostoli

Moise nu a fost doar conducătorul lui Israel, rege și preot al lui Dumnezeu (Deuteronomul 33:4-5; Psalmii 99:6). El a fost cel mai mare profet înainte de Hristos, mai apropiat de Dumnezeu decât toți profeții (Numeri 12:6-10; Deuteronomul 34:10-12). A-l desființa pe Moise înseamnă a-l desființa pe Hristos (Deuteronomul 18:15; Ioan 5:45-47).

Domnul Isus Însuși a fost încurajat de Moise (Luca 9:28-31). Isus a recunoscut atât originea mozaică³ a Pentateucului, cât și autoritatea lui supremă, căreia El Însuși i S-a supus.⁴ Biserica apostolilor de asemenea a crezut în autoritatea istorică și profetică a lui Moise.⁵ Cei care îl resping pe Moise nu vor cânta niciodată Cântarea lui Moise și a Mielului (Apocalipsa 15:3), împreună cu cei izbăviți din lumea aceasta.

DOVEZI
COPLESITOARE
FLORIN
LAIU

NU INTENȚIONĂM
INFIRMAREA TUTU-
ROR ACESTOR
ARGUMENTE. VOM
DA DOAR CÂTEVA
EXEMPLE ȘI VOM
EVIDENȚIA DOVEZILE
INTERNE ALE BIBLIEI.

**MITURILE ȘI
LEGENDELE AU
ROSTUL LOR.
DAR PENTATEUCUL
LUI MOISE
ESTE CU TOTUL
ALTCEVA. UNDE
MAI GĂSIȚI LE-
GENDE DATATE
ATÂT DE EXACT ȘI
CU O FRECVENȚĂ
CARE DEPĂȘEȘTE
MULTE SURSE
ISTORICE?**

Referiri la Tora ca fiind scrisă de Moise apar încă din cele mai vechi timpuri. Iosua (1:7-8; 8:31; 23:6) o afirmă clar și repetat. David o reafirmă (1 Împărați 2:3; Psalmii 103:7). Profetii dinainte de exil o atestă (2 Împărați 14:6; 23:2,21,25, cf. 2 Cronici 34:30-31; 35:6), iar profetii exilului și cei din epoca persană aveau aceeași credință.⁶

Moise avea datoria înregistrării evenimentelor „într-o carte” (Exodul 17:14) și se vede că a ținut un jurnal permanent (Numeri 33:2). El a scris și Cartea Legământului (Exodul 20:21-23:33; 24:4,7; Exodul 34:11-27). Aceste dovezi confirmă credința străveche că întregul Pentateuc a fost scris de Moise, cu puține excepții, despre care vom discuta mai târziu. Nimeni altul nu ar fi fost mai pregătit și cu mai multă autoritate s-o facă (Deuteronomul 34:10; Faptele 7:22). În istoria evreilor, convingerea că Pentateucul este opera lui Moise a fost neclintită și unanimă.

Întrucât Exodul scris de Moise este o continuare a cărții Geneza, rezultă că și aceasta fusese scrisă de Moise, așa cum a crezut întotdeauna poporul evreu. Dar, spre deosebire de istoria din Exodul-Leviticul-Numeri, care este reamintită în Deuteronom și cu care Moise a fost contemporan, Geneza descrie epocile patriarhale, de la Adam și până la imigrația evreilor în Egipt, pe care Moise, evident, nu le-a trăit. El nu menționează sursele pe care le-a avut, dar caracterul sumar și moralist al primelor descrieri (cap. 1-11) și concentrarea asupra istoriei lui Avraam, Isaac și Iacov sugerează că Moise a avut surse similare cu ale altor profeti: tradiții orale naționale, viziuni și documente scrise.

Tot ce este scris în cartea Geneza era cu siguranță cunoscut în Israel înainte de Moise, deoarece cultura dominantă era orală. Fiecare trebuia să-și cunoască genealogia, momentele importante ale istoriei strămoșilor neamului și o explicație sumară a originilor și rosturilor lumii. După cum Evanghelia a circulat oral înainte de a fi pusă în scris și înainte de a i se da forme oficiale de către sinoptici (Matei-Marcu-Luca) și de către Ioan, la fel a circulat oral și istoria patriarhală. Moise a auzit-o mai întâi de la „doica” lui (Exodul 2:7-10; Evrei 11:24). Dar Moise, ca profet îndrumat de Dumnezeu pe căi supranaturale (Exodul 3:1-2; Numeri 12:6-8; Psalmii 103:7), i-a dat o formă fixă, definitivă, ca să nu poată fi alterată de trecerea timpului.

Cât privește documentele, deși nu sunt menționate, ele erau posibile. Scrisul era cunoscut în zonă. Akkadiana, înrudită cu dialectele din Siria și Canaan, scrisă cu cuneiforme, a fost cea mai ve-

che limbă universală în Orientul Apropiat, astfel că strămoșii lui Israel, care trăiau în acea cultură, trebuie să fi cunoscut scrisul cel puțin pentru acte de vânzare-cumpărare (Geneza 23:16-18; 33:19). Date istorice ca acelea din Geneza 14:1-11, care depășesc cunoștințele istoricilor seculari, nu aparțin nici tradiției orale, nici viziunilor profetice, ci mai degrabă unor documente scrise la care Moise trebuie să fi avut acces.

Cei care neagă folosirea scrierii de către evrei în secolele XV-XIII î.Hr. ignoră faptul că alfabetul proto-sinaitic (derivat din hieroglifice egiptene) era deja cunoscut în Egipt din secolele XIX-XV î.Hr.⁷ Nu s-a descoperit încă vreo inscripție cu această grafie, care să fie atestată ca israelită, dar lipsa evidenței nu este evidență.

Tora, ca sursă istorică

Miturile și legendele au rostul lor și felul lor de a fi scrise sau povestite. Dar Pentateucul lui Moise este cu totul altceva. Unde mai găsiți legende datate atât de exact și cu o frecvență care depășește multe surse istorice? Observați cu atenție cronologia Torei. În cartea Geneza⁸ se precizează uneori ziua, luna și anul. În cartea Exodul, anii încep să se numere după o eră a Exodului, cu date calendaristice precise, care a funcționat cel puțin până la fondarea Templului lui Solomon (1 Împărați 8:9).⁹ Aceasta ne permite să exprimăm datarea biblică a Exodului din Egipt în termenii erei creștine (c. 1445 î.Hr.) și, de asemenea, să datăm nașterea lui Avraam în Ur pe la anii 2145 î.Hr.

Cartea Leviticul conține o revelație rituală care este datată într-un termen de 30 de zile: între 1 a lunii I (Abib/Nisan) și 1 a II-a (Ziwi/Iar) a anului al doilea al erei Exodului (Ex. 40:17; Num. 1:1), adică anul 1444 î.Hr. Cartea Numeri este plină de date istorice¹⁰ și mustește de autenticitate; descrie cu lux de detalii organizarea taberei, recensăminte, rapoarte și statistici, instrucțiuni repetate, liste lungi de nume, un jurnal de călătorie în detaliu, plus date geografice și istorice arhaice. În cap. 13:22 se face o precizare de care Herodot ar fi fost mândru: „Hebronul fusese zidit cu șapte ani înainte de cetatea Ţo'an (Tanis) din Egipt.” Numai un demnitar care avusese acces la arhivele cele mai vechi ale Egiptului putea avea o asemenea informație.

În sfârșit, „predicile” lui Moise, care formează cartea Deuteronomul, rememorând trecutul și invitând la legământ noua generație (Deuteronomul 29:1), sunt datate la 1 a XI-a (Pu'ullat/Şevat), anul 40 al erei Exodului, adică c. 1405 î.Hr. Este o con-

tinuare evidentă a cărții Numeri (Numeri 36:13; Deuteronomul 1:1-5), cu o datare completă, care precizează locul (o câmpie din Transiordania, delimitată de șase locuri geografice!), timpul (1. XI. 40/c. 1 ianuarie 1405 î.Hr.), împrejurările istorice (Deuteronomul 29:1) și vârsta lui Moise.¹¹

Dar în Deuteronomul, Moise face „imprudența” de a prevedea regalitatea israelită (Deuteronomul 17:14-20), exilul și restaurarea lui Israel (cap. 30-32), ceea ce mintea necredinciosului nu poate admite, de aceea ateologii au decretat că Deuteronomul ar fi fost ticluit pe vremea reformei lui Iosia (2 Împărați 22:8-13; 2 Cronici 34:14-21)¹² și completat după exil, în epoca persană, deoarece viitorul n-ar putea fi cunoscut, la Dumnezeu nu ar avea nimeni acces și, în general, se crede că chiar și Dumnezeu, dacă există, nu știe viitorul. Ce poate fi un cercetător al Bibliei fără Dumnezeu, decât un infirm intelectual!

(continuare în numărul următor) ■

Florin Lăiu este profesor de Biblie pensionar

¹ Pentateuc, sau Pentateuh, este un nume grecesc al cărților lui Moise: *penta* = cinci; *teuchoi* = suluri. Evreii mai numesc cărțile acestea și *Ḥamiššā ḥumšê Tōrā*, „Cele cinci cincimi ale Legii”.

² Potopul lui Noe (Gen. 6-9) și Epopeea lui Ghilgameș (Ro.Wikipedia „Utnapiștim”); Moise salvat în coșul de papură (Ex. 2:3), asemenea lui Sargon I (Ro.Wikipedia „Sargon_I”) etc.

³ Mat. 17:3; 19:8; Marcu 7:10; 10:3,5; 12:26; Luca 16:29,31; 20:37; Ioan 3:14; 5:45-46; 6:32; 7:19, 22-23.

⁴ Mat. 4:4,7,10; 8:4; Marcu 1:44; 6:11; Luca 4:4, 8; 5:14; 10:26.

⁵ Ioan 1:45; Faptele 3:22; 7:20-44; 15:21,26,22; 28:23; Rom. 9:15; 10:19; 1 Cor. 10:2; 2 Cor. 3:7,15; 2 Tim. 3:8; Evr. 3:2-5, 16; 7:14; 8:5; 9:19; 11:23-28; 12:21; Iuda 1:9.

⁶ Dan. 9:11,13; Maleahi 3:22; Ezra 3:2; 6:18; 7:6; Neemia 8:1; 13:1.

⁷ Vezi *Encyclopaedia Britannica*, „Sinaitic inscriptions” www.britannica.com.

⁸ Gen. 7:10-12,17,24; 8:3,6,13-14; 16:16; 17:1,24-25.

⁹ Ex. 12:40-42,51; 13:4,10; 16:1; 19:1; 40:2.

¹⁰ Num. 1:1,18; 9:1,3,5,11,22; 10:11; 33:3,38-39.

¹¹ A se observa și Deut. 31:2; 34:7, unde ni se spune că Moise împlinise 120 de ani, atât cât stabilise Dumnezeu longevitatea standard pentru oameni (Gen. 6:3).

¹² Găsirea cărții Torei este interpretată de critica distructivă ca prima ei apariție oficială, fiind scrisă de preoțimea iahvistă pentru a impune cultul iahvist în Ierusalim și a interzice cultele populare.

**DE ACEEA
ATEOLOGII AU
DECRETAT CĂ
DEUTERONOMUL
AR FI FOST FINA-
LIZAT CÂNDVA
DUPĂ EXIL, ÎN
EPOCA PER-
SANĂ, DEOARECE
VIITORUL N-AR
PUTEA FI CU-
NOSCUȚ, IAR LA
DUMNEZEU NU
AR AVEA NIMENI
ACCES. CE POATE
FI UN CERCETĂ-
TOR AL BIBLIEI
FĂRĂ DUMNEZEU,
DECÂT UN INFIRM
INTELECTUAL!**

SĂNĂTATE CU PRIORITATE

cu Raluca Mateescu

LUNI - MIERCURI, ora 19.00

ULTIMII MARTORI

„Ci voi veți primi o putere, când Se va coborî Duhul Sfânt peste voi, și-Mi veți fi martori în Ierusalim, în toată Iudeea, în Samaria și până la marginile pământului.” (Faptele 1:8)

**VESTEA
SALVARII
AUREL
NEAȚU**

Trăim vremuri grele (2 Timotei 3:1), timpuri din ce în ce mai nesigure și mai pline de teamă. Viața ni s-a schimbat peste noapte, aducând cu sine îngrijorare și un sentiment profund de neliniște.

În cartea *Ultimii martori*, scriitoarea belarusă Svetlana Alexievici relatează, prin ochii unor copii din fosta Uniune Sovietică, trecerea bruscă și neașteptată de la o viață liniștită și lipsită de griji, de la inocență și veselie, de la o copilărie fericită la spaimă, groază și nesiguranță totală, în lumea începutului celui de-al Doilea Război Mondial. Autoarea evocă amintirile a o sută unu copii care au trecut prin război, arătând calvarul îndurat de aceste ființe nevinovate, cu vârste între cinci și doisprezece ani. Inocența – față în față cu violența și spaima, candoarea vârstei fragede – făcând tandări de obuze, mortiere și imagini de coșmar.

Da, au existat în lumea noastră, nu de puține ori, perioade tulburi, neînțelese și nedorite. Istoria recentă a poporului evreu, din aceeași perioadă menționată, consemnează atrocități de neimaginat atunci când te gândești că au fost săvârșite de către ființe raționale. Fără nicio explicație, doar pentru că erau evrei, oamenii, indiferent de vârstă sau gen, au fost smulși din confortul caselor lor liniștite, deposedați de tot ce aveau, despărțiți de cei dragi, părinți de copii, și aruncați ca niște gunoaie în trenurile groazei, în lagărele morții, într-o vreme când parcă Dumnezeu Își întorsese fața de la ei. Viața li s-a schimbat dramatic într-un timp foarte scurt și pe neașteptate.

Și peste noi, cei ce trăim în aceste zile, au năvălit vremurile despre care am tot spus că vor veni, cu privire la care am fost avertizați de către Dumnezeu prin însuși glasul Domnului Isus: „Iată că v-am spus mai dinainte (...) pe alocuri vor fi cutremure de pământ, foamete și ciume. Dar toate acestea nu vor fi decât începutul durerilor” (Matei 24:25,7-8).

Ne stau în față timpuri solemne, zile grozave: „Pentru că atunci va fi un necaz așa de mare, cum n-a fost niciodată de la începutul lumii până acum și nici nu va mai fi. Și dacă zilele acelea

n-ar fi fost scurtate, nimeni n-ar scăpa; dar, din pricina celor aleși, zilele acelea vor fi scurtate” (Matei 24:21-22). Ultima parte a acestui verset ne dă asigurarea că Dumnezeu ține în mână Sa toate lucrurile, că El conduce viața copiilor Săi.

Ce trebuie să facem noi în aceste vremuri? Dumnezeu ne-a chemat să-I fim martori și Se așteaptă să fim martori de nădejde! Să ducem unei lumi fără speranță vestea salvării: „Evanghelia aceasta a Împărăției va fi propovăduită în toată lumea, ca să slujească de mărturie tuturor neamurilor” (Matei 24:14).

Prin viața noastră, prin ceea ce spunem și facem, prin atitudine și comportament, noi trebuie să arătăm lumii că suntem martorii Lui, ultimii martori pe care Dumnezeu îi are pentru a-Și încheia planul de salvare a omenirii. „Viața noastră trebuie să fie ascunsă cu Hristos în Dumnezeu. Noi trebuie să-L cunoaștem în mod personal pe Hristos. Numai atunci putem să-L reprezentăm bine în fața lumii. Să se înalțe constant rugăciunea: „Doamne, învață-mă să lucrez așa cum ar lucra Isus dacă ar fi în locul meu.” Oriunde am fi, ar trebui să lăsăm lumina noastră să strălucească în fapte bune spre slava lui Dumnezeu. Acesta este marele și importantul interes al vieții noastre” (*Mărturii*, vol. 6, p. 121).

Nu avem timp nici de plâns, nici de văitat, nici de teamă sau îngrijorare. Plini de curaj și putere, noi trebuie să ducem unei lumi pierdute speranța mântuirii. Pentru că noi suntem martorii Lui (Faptele 1:8), aceia care am auzit, am văzut, am crezut și știm că Domnul nostru revine: „Atunci se va arăta în cer semnul Fiului omului, toate semințiile pământului se vor boci și vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere și cu o mare slavă” (Matei 24:30).

„O criză este chiar asupra noastră. Noi trebuie să proclamăm acum, prin puterea Duhului Sfânt, marile adevăruri pentru aceste zile de pe urmă. Nu va mai fi mult până când fiecare om va auzi solia și va lua hotărârea. Atunci va veni sfârșitul” (*Mărturii*, vol. 6, p. 24). ■

Aurel Neațu, președinte, Uniunea de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România

JOCUL DE LITERE

I. CĂRȚILE DIN TEXT

În expunerea ce urmează sunt exact 16 cărți biblice ascunse în text. Acestea se află în interiorul cuvântului, la margine sau chiar sunt formate din silabe a două cuvinte alăturate. Încercați să le găsiți și voi!

Odată am vrut să îmi amintesc eroii Bibliei și mă gândeam la faptele lor concrete. Așa că am alcătuit acest fragment de text. Fiindcă geneza unui astfel de text nu este chiar atât de complicată, poți chiar și tu să îl compui. Mai întâi trebuie să numeri câte cărți poți introduce în text, iar apoi trebuie să fii atent să nu ai plângeri din partea criticilor. Nu ai nevoie nici măcar de mica problemă a inspirației, te inspiri din cuprinsul cărții. Se pot realiza chiar cronici și psalmi, dacă ai răbdare, iar pildele din literatură nu sunt puține. Chiar și pentru romani, în flexibila lor limbă – latina – erau posibile astfel de creații. Pot fi istorisiri cu Iosif, cu Moise, cu Iosua, cu Ezra, cu Daniel, cu Iona sau cu alții. Te poți referi și la „năluca” pe care au văzut-o ucenicii. Poți să pui accent și pe eforturile disperate, pe truda lor ca să țină piept furtunii. Titularizarea textului vine de la sine.

II. CAPITALA CU CAPITAL

Pasul 1: Găsiți țara care se învecinează cel mai mult cu Marea Roșie, față în față cu Egiptul. Literele (cele patru litere) din numele capitalei acestei țări sunt inițialele unor capitale celebre din Biblie.

Țara: _____

Capitala: _____

Pasul 2: Aveți următoarele indicii sugestive:

Orașul martirilor creștini – _____

Cetatea cu ziduri de plâns – _____

Orașul zeilor înțelepciunii – _____

Localitatea cu pânzeturi fine și oțel celebru

– _____

CITESC ȘI
DESCOPAR
ALINA
CHIRILEANU

Alina Chirileanu este director asistent în cadrul Departamentului Copii, Uniunea de Conferințe.

Răspunsuri: I. Odată am vrut să îmi amintesc eroii Bibliei și mă gândeam la faptele lor concrete. Așa că am alcătuit acest fragment de text. Fiindcă geneza unui astfel de text nu este chiar atât de complicată, poți chiar și tu să îl compui. Mai întâi trebuie să numeri câte cărți poți introduce în text, iar apoi trebuie să fii atent să nu ai plângeri din partea criticilor. Nu ai nevoie nici măcar de mica problemă a inspirației, te inspiri din cuprinsul cărții. Se pot realiza chiar cronici și psalmi, dacă ai răbdare, iar pildele din literatură nu sunt puține. Chiar și pentru romani, în flexibila lor limbă – latina – erau posibile astfel de creații. Pot fi istorisiri cu Iosif, cu Moise, cu Iosua, cu Ezra, cu Daniel, cu Iona sau cu alții. Te poți referi și la „năluca” pe care au văzut-o ucenicii. Poți să pui accent și pe eforturile disperate, pe truda lor ca să țină piept furtunii. Titularizarea textului vine de la sine. II. Arabia Saudită; RIAD; Capitale biblice: ROMA, IERUSALIM, ATENA, DAMASC.

IMPLICĂ-TE ȘI TU!

-susține personal activitățile și evenimentele care au loc² în librăria din zona ta-

SolaScriptura.ro

ÎȚI ÎNTÂLNEȘTI SEMENII • INSTRUMENTUL TĂU MISIONAR • LOCUL ÎN CARE ÎȚI ÎNTÂLNEȘTI SEMENII • INSTRUMENTUL TĂU MISIONAR

ESTE LOC
ȘI PENTRU TINE
GĂSEȘTE-ȚI LOCUL
ÎN PROIECTUL
MISIONAR*

PUNE UMĂRUL
PENTRU ORAȘUL TĂU

un proiect SolaScriptura

*mai multe detalii în catalogul de proiecte misionare

57543